

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ESKÉ BUDJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

ROZVRAT RODINY JAKO SOCIÁLNÍ PROBLÉM

Autor práce: Samanta Strnadová
Studijní obor: Regionální studia
Forma studia: prezenční
Vedoucí práce: prof. PhDr. Emanuel Pecka, CSc.
Katedra: Katedra společenských věd

2010

Prohlá-uji, že jsem bakalá skou práci vypracovala samostatn ě s využitím uvedených pramen ů a literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovn ě Vysoké školy evropských a regionálních studií v ěeských Bud ějovicích a zp ůstupn ě na ke studijním ů el m.

í í í í í í í í í í ..

Děkuji vedoucímu bakalářské práce prof. PhDr. Emanueli Peckovi, CSc. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

OBSAH

ÚVOD	6
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE.....	7
2 RODINA	8
2.1 Typy rodin	9
2.2 Funkce rodiny	9
2.2.1 Biologicko-ó reprodukční funkce	10
2.2.2 Sociálně ekonomická funkce	10
2.2.3 Kulturní výchovná funkce	10
2.2.4 Ochranná funkce	11
2.2.5 Emocionální funkce	11
2.2.6 Rodina musí pamatovat také na rekreaci, relaxaci, zábavu.....	11
2.3 Povaha změn rodiny.....	12
3 ZALOŽENÍ RODINY: SÁTE NOST, LÁSKA A SEX	14
3.1 Sáte nost.....	14
3.1.1 Limitujícími faktory uzavírání sátek	14
3.1.2 Hlavní ukazatele sáte nosti	15
3.2 Láska a sex	16
3.2.1 Láska	16
3.2.2 Sexualita.....	17
4 DŮVODY ROZVRATU RODINY	18
4.1 Rozdílnost povah, názorů a zájmů	18
4.2 Zlé nakládání (domácí násilí)	18
4.2.1 Je domácí násilí pěstupkem nebo trestným činem	19
4.2.2 Kam se mŕe ob obrátit?.....	20
4.3 Chudoba.....	21
4.3.1 Jaké jsou příčiny chudoby	22
4.4 Nevŕa	22
4.4.1 Pro ŕ jsou si lidé nevŕní.....	23
4.4.2 Typy nevŕy.....	24
4.5 Duševní nemoci	24
4.6 Návykové látky	25

4.6.1 Rozdělení drog.....	25
4.6.2 Drogy v rodin	26
4.7 Smrt.....	29
4.7.1 Smrt fyzická, psychická a sociální.....	29
5 ROZVOD	31
5.1 Rozvodovost v R	32
PRAKTICKÁ ČÁST	34
SHRNUTÍ DOTAZNÍKOVÉHO VÝSLEDKŮ	45
ZÁVĚR	46
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	47
SEZNAM ZKRATEK	49
SEZNAM PŘÍLOH.....	50
ABSTRAKT.....	57
ABSTRACT.....	58

ÚVOD

Název této bakalářské práce je „Rozvrat rodiny jako sociální problém“. Při výběru z nabídnutých témat jsem si zvolila oblast, která se zabývá souasnou problematikou rodiny, jejího postavení ve společnosti a především d vodu rozpadu rodiny. Je to téma aktuální, závažné, citlivé a právě proto zajímavé.

Stejným zdrojem informací pro moji bakalářskou práci byly publikace od autora Iva Mofného o *Rodina a společnost* a *Moderní rodina (mýty a skutečnosti)*. Především dílo *Rodina a společnost* bylo zdrojem nepostradatelným. Kniha podává pohled o vývoji teoretického uvažování o rodině, fungování rodiny, výběru partnera, změnách v povaze rodičovství a d tství, dále se také zabývá rozvodem a mofným koncem rodiny.

Velkým přínosem je též autorka Barbara Colorosová, a to publikací *Krizové situace v rodině*. Dílo se zabývá vážnými problémy a jejich řešeními jako například nemoc a smrt v rodině, vážný úraz s trvalými následky aj. Autorka upozoruje na nejčastější chyby, kterých je třeba se vyvarovat.

Dalším zdrojem se stává *Sociologický slovník* od Jana Jandourka. Dílo srozumitelně a přehledně vykládá základní pojmy ze sociologie a souvisejících věd.

Bakalářská práce se skládá ze dvou částí o teoretické a praktické. V teoretické části jsem se soustředila na základní informace týkající se definice rodiny, typy rodin, povahy změn rodiny, funkce rodiny a založení rodiny. V neposlední řadě práce seznamuje s nejčastějšími d vodu, které vedou k rozpadu rodiny o rozdílnost povah, názorů a zájmů, zlé nakládání (domácí násilí), chudoba, nevěra, duševní nemoci, návykové látky a smrt. Samozřejmě bylo na místě zařadit do práce i kapitolu týkající se rozvodu, který se v současnosti stal poměrně diskutovanou problematikou. S pojmem rozvod se všichni setkáváme, zasáhne jedince jakékoliv v jakékoliv kategorii a přímě i nepřímě.

Celá teoretická část je rozdělena s ohledem na přehlednost a provázanost na několik kapitol a podkapitol.

V praktické části byl vypracován a rozdán dotazník, především mezi studenty. Dotazníkové šetření je pro tuto práci zajímavým přínosem. Odpovědi na jednotlivé otázky nastíní pohled mladé generace na rodinnou problematiku. Pro lepší představu a přehled je vše zpracováno do grafů.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Cílem této práce je zjistit názor především mladých lidí na jednotlivé otázky, týkající se problematiky rodiny.

K přípravě dotazníku, který jsem použila jako metodu výzkumu, jsem mohla přistoupit až po seznámení se s problematikou v odborné literatuře. Nejdříve bylo nutné stanovit si cíle výzkumu, ke kterým bude formulace otázek v dotazníku směřovat. Dotazník jsem si zvolila především pro jeho výhodu, kterou je rychlé a ekonomické shromáždění dat od velkého počtu respondentů.

V průběhu výzkumu byl předložen anonymní dotazník, který obsahuje devatenáct otázek. Dvanáct otázek bylo povinných pro všechny dotazované. Ostatních sedm bylo určeno jen pro respondenty z rozvedených rodin. Nashromážděné údaje jsem zpracovávala do jednotlivých grafů, za pomoci Microsoft Office Excel 2007.

TEORETICKÁ ČÁST

2 RODINA

Již řadu let se na definici rodiny nemohou lidé dohodnout. Velký počet argumentů pramení z morálních zásad a ideologií; konečná definice se opírá spíše o to, co rodinou není, než co rodinou je. Posedlost určitým typem rodinné struktury popírá všechny možnosti, které nám v minulosti dobře posloužily na různých místech, kulturách i vasech zmatku a ztráty. Uznávat za „rodinu“ jen jeden typ příbuzenského uspořádání znamená odsuzovat ostatní jako odchylky od normálu, které nemohou „opravdovou“ rodinu nahradit.

Nevlastní rodiny, příbuzenské rodiny, rodiny s jedním rodičem a adoptivní rodiny jsou stejně tak opravdové jako tradiční „přirozená rodina“, „přirozená rodina“ i „biologická rodina“. Tyto vlastnosti rodiny budou pravdivé jak pro rodinu s jedním dítětem a jedním rodičem, dvěma biologickými rodiči a dvěma dětmi, dvěma nevlastními rodiči s jeho, jejími a společnými dětmi, rodiči a adoptivními dětmi, prarodiči a vnoučaty, tými generacemi v jedné domácnosti a pro jakoukoli variaci na toto téma. Profesor Richard McKenzie, autor knihy *Domov: Vzpomínky na dětství v sirotině*, přesvědčivě dokazuje, že sirotině, ve které vyrůstal, byl jeho skutečný domov a lidé v něm jeho opravdovou rodinou.

Rodina je:

1. Malá skupina lidí, která je dohromady svázána vřstností, péří, spoluprací, tradicemi, zvyky a jazykem, jejíř hranice jsou rozliřitelné, pevné, ale zároveň i flexibilní.
2. Malý systém (mikrosystém), v něm ř jednotliví řlenové ovlivřují sebe navzájem, ale i systém jako celek.
3. Část komunity (makrosystému), která ř sobí na rodinu i na její jednotlivé řleny (ve sférách sociálních, ekonomických a politických).¹

Rodina je prostorem, kde dochází k formování osobnosti řlovka, prostorem tvorby lidského kapitálu, výchovy a řstování budoucích generací. Na její prosperitu závisí rozvoj státu, rozvoj kulturní, sociální ale i ekonomický.

¹ COLOROSOVÁ, B. *Krizové situace v rodině*. 1. vyd. Praha: Euromedia Group, k. s. ř Ikar, 2008. 240 s. ISBN 978-80-249-1027-7.

Komplexní politika podporující rodinu ve všech jejích sociálních funkcích vychází z předpokladu, že péče o děti a jejich výchova není pouze soukromou záležitostí rodičů, ale též významným prvkem úspěšného rozvoje společnosti.²

2.1 Typy rodin

- **Rodina orientální** je taková rodina, ve které se člověk narodil a vyrůstal.
- **Rodina prokretní** je taková rodina, ve které člověk má svoje děti a které také vychovává.
- **Rodina hybridní** je taková rodina, která je závislá na povolání profesí a skrze ně i skrze masová média řízená státem ve výkonu své autority k dětem (Donzelot).
- **Rodina matrifokální** je taková rodina, která je soustředěná kolem matky a znak tradiční říšské rodiny a také rodiny Afroameričanů.
- **Rodina patriarchální** je rodina, ve které vládne muž. V čele této rodiny stojí nejstarší muž, tedy otec.
- **Rodina rozířená** je taková rodina, která zahrnuje i pěstounství ze strany obou rodičů, přičemž v nich žijí ve společné domácnosti i alespoň velmi blízko.
- **Rodina neúplná** je taková rodina, která je redukována rozvodem nebo smrtí otce, matky, obou rodičů, nebo je tvořena svobodnou matkou a dětmi.
- **Rodina nevlastní** je taková rodina, ve které má alespoň jeden z partnerů děti z předchozího vztahu a tyto děti s ním žijí ve společné domácnosti s jeho novým partnerem.³
- **Rodina atomární** je individualistická, především městská rodina, která vznikla díky upadajícímu vlivu tradičního systému pěstounství. Tvoří ji rodiče a děti. Používá se také pojem rodina nukleární, rodina manželská (Durkheim) a rodina párová.

2.2 Funkce rodiny

Na která další vymezení popisují rodinu skrze její funkce. Funkcemi rodiny jsou reprodukce lidského rodu a také výchova potomstva.

² *Noviny práce a sociální politika [online]*. MPSV. . 11. Praha: vydává MPSV ve vydavatelství Press Publishing Group, s. r. o., 2007. [cit. 11. března 2010]. Dostupný na WWW: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/4837/PSP_11_07_sm.pdf>. ISSN 0049-0962.

³ MOFÍNÝ, I. *Rodina a společnost*. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2008. 323 s. ISBN 978-80-86429-87-8.

Mnohé z funkcí od počátku novověku rodina postupně předává státním a dalším institucím, což vede k jisté krizi rodiny, která se odráží například na vysoké míře rozvodovosti. I nyní však rodina zůstává důležitým prostředím socializace, intimity a sociální podpory.⁴

2.2.1 Biologicko-reprodukční funkce

Tato funkce má význam pro společnost, ale též pro jedince, kteří rodinu tvoří. Pro svůj zdárný rozvoj potřebuje společnost pevnou reprodukční základnu. Proto je samozřejmě v jejím zájmu, aby se rodil dostatečný počet dětí, který tyto perspektivy naplní. I když se základní princip této funkce nemění, v současnosti je ve vyspělých zemích dítě často vnímáno spíše jako bariéra v profesním růstu a vlastní seberealizaci obou rodičů a v rodinách s nižšími příjmy pak také jako luxus. V posledních letech proto v těchto zemích pozorujeme značný úbytek dětí.

Stále více partnerů plánuje pouze jedno dítě, ale bohužel přibývá i případů, kdy mladí lidé vůbec neuvážejí o tom, že by na světě dítě přivedli. Matkami se také stávají ženy v pozdějším věku, než to bylo dříve obvyklé.

2.2.2 Sociálně-ekonomická funkce

Rodina je vnímána jako podstatný prvek v rozvoji ekonomického systému společnosti. Členové rodiny se zapojují do výrobní i nevýrobní sféry v rámci výkonu určitého povolání a současně se rodina sama stává spotřebitelem, na kterém je velmi závislý trh. Závady ekonomické funkce se projevují v hmotném nedostatku rodin, což v současnosti bývá často nezaměstnaností nebo také zvyšováním životních nákladů. Ekonomická funkce dnes zaregistrovala určitý posun ve směru návratu k podobě rodiny, která představuje samostatnou ekonomickou jednotku (rodinnou firmu). Dnes již existuje řada rodin, které jsou takovými jednotkami nebo tak fungují alespoň částečně (rodinný podnik provozují vedle svého hlavního zaměstnání).

2.2.3 Kulturní výchovná funkce

Klíčovou úlohou socializačního procesu v rodině zůstává příprava dětí a mladistvých na vstup do reálného života.

⁴ JANDOUREK, J. *Sociologický slovník*. 1.vyd. Praha: Nakladatelství Portál, s.r.o. 2001.285 s. ISBN 80-7178-535-0.

N kdy se stává, že rodina odpovědnost za výchovu přenesou na školu a očekává, že profesionální přístup učitelů napraví většinu chyb, kterých se ve své výchově dopustili. Tyto chyby jsou způsobeny různými nevhodnými přístupy, kterých se rodina ve výchově dopouští od velmi liberálního (dítěti je vše dovoleno), přes hájkající (dítě je rozmazlováno), perfekcionista (rodiče dítě do všech detailů usměrňují), hypochondrizující (rodina projevuje o dítě nepřiměřené obavy) až po autoritativní (dítě musí plnit strohé příkazy), případně tvrdý (za použití fyzického násilí). Demokratický přístup se považuje za optimální, tento přístup je založený více na vztahu partnerství a připouští jí diskusi.

2.2.4 Ochranná funkce

Tato funkce spočívá v zajištění životních potřeb (biologických, hygienických, zdravotních) všech členů rodiny. Tento úkol u nás před rokem 1989 převzaly zčásti stát (dřevodě, nemocenské pojištění, domovy důchodců, léčebny pro dlouhodobě nemocné, ozdravovny, povinné preventivní prohlídky, ošetrování apod.).

Po roce 1990 je rodina opět na této funkci více zainteresována a očekává se od ní větší spoluúčast na jejím plnění (např. pacienti jsou z nemocnic propouštěni do domácího ošetření dříve, než tomu bylo v minulosti, na které léčebny a ozdravovny zanikají, pacient má větší finanční spoluúčast na zdravotní péči, apod.).

2.2.5 Emocionální funkce

Tato funkce je hlavní a nezastupitelná. Rodina je jedinou institucí, která dokáže vytvořit tak potřebné citové zázemí, pocit lásky, bezpečí a jistoty, a proto podstata a smysl nemohou být nikdy proměnné. Od 90. let minulého století ovšem přibývá rodin, které tuto funkci (např. z důvodu rozvodu a zaneprázdněnosti) plní s velkými obtížemi, někdy tuto funkci neplní prakticky vůbec. V důsledku toho roste počet dětí citově deprivovaných, nebo i týraných.

2.2.6 Rodina musí pamatovat také na rekreaci, relaxaci, zábavu

Tyto aktivity mají rozhodně největší smysl pro děti, ale týkají se všech členů rodiny. Jedná se například o to, do jaké míry tráví volný čas členové rodiny pohromadě svobodně a nebo i jakým způsobem tráví dovolené apod.⁵

⁵ KRAUS, B. *Základy sociální pedagogiky*. 1. vyd. Praha: Portál, 2008. 216 s. ISBN 97868067367638363.

2.3 Povaha změn v rodině

Časem se ukázalo, že hloubka těchto změn (viz. Tabulka 1) byla v prvním momentu místy přeceněna, a že obyčejný člověk se v záplavě technických a sociálních změn je – téměř neorientovaný – je doprovázen kolik málo skutečně blízkými lidmi s několika desítkami blízkých i vzdálených známých.⁶

Tab. 1: Základní charakteristika tradiční, moderní a postmoderní rodiny⁷

	Tradiční	Moderní	Postmoderní
Struktura	ziráká, vícegenerační	nukleární, manželská	variabilní, individualizovaná
Základní kapitál	ekonomický	ekonomický, sociální, kulturní	sociální, kulturní
Legitimizace	sex, dítě	dítě	NELEGITIMIZUJE
Role	komplementární, hierarchizované	segregované, komplementární	individualizované
Funkce	univerzální	pečovatelské, statusotvorné, citové	CITOVÉ
Autorita	otec	otec . matka, funkčně segregované	individualizovaná, slabá
Reprezentace diskursu	náboženská, církevní	občanská	masmediální
Mezigenerační přenos	patrilinéární, autoritativní	demokratický, smízený	slabý

Spisovatel Hermann Broch v románu *Nám sí níci* připsal s výstižným označením pro tento stav: simultaneita nesouasných. Snaha o založení trvalého párového vztahu a touha po dětech jako po naplnění vlastního osudu zůstávají nicméně pro naprostou většinu lidí kotvou stability. Jednoduchý pohled na kvantitativní statistiku nás ale přesvědčuje, že lavina obměn zasáhla rodinu západoevropského typu v druhé polovině dvacátého století natolik, že sociální teorie rodiny nemohou zůstat ustálená ve svých tradičních teoriích.

Pro sociologickou teorii měl rychlý vývoj předmětu jejího zkoumání téměř samozřejmý důsledek. Především byl otázkou pojem rodiny jako neměnné instituce.

Je odvozen ze situace, kdy rodiče byli víceméně jedinou předlohou pro nastupující generaci, kde nashromážděná zkušenost měla dlouhou platnost a předávala se z rodičů na děti. I když se mnohé změny začaly hlásit o hodnověrnost, odlišnost v chování generací v polovině dvacátého století zrychlila tak dramaticky, že rodina mohla být stále nadále považována za symbolický vzor stability.

⁶ MOŘIŠŤ, I. *Rodina a společnost*. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2008. 323 s. ISBN 978-80-86429-87-8.

⁷ MOŘIŠŤ, I. *Rodina a společnost*. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2008. 323 s. ISBN 978-80-86429-87-8.

Za druhé si sociologie rodiny uv domila, že nem že budovat svou teorii na podstat modelu monogamické, neolokální a dvougenera ní rodiny, a koliv to byla pedloha normativn závazná ve st ední t íd a i nadále z stává pro v t-inu obyvatelstva v platnosti. Není možné p ehlířet ani to, že na legitimit a významu nabývají jiné typy domácností, od nesezdaného souřítí a sezdaného nesouřítí p es programový řivot mimo rodinné svazky i manželství po souřítí homosexuál a rodiny lesbi ek s adoptovaným dít em.

Za t etí vyplývá, že po ínaje sedmdesátými lety minulého století opou-tíme hledisko vývoje „sociologické teorie rodiny“ a za ínáme sledovat jednotlivé jevy lidského snubního a reproduk ního chování. Jednotná sociologická teorie rodiny dnes jifl neexistuje. Domácnosti tvo ené manřelským párem s d tmi (tradi n chápána jako rodina) tvo í dnes v Evrop jen asi tvtřtinu ze v-ech domácností.⁸

⁸ MOřINÝ, I. *Rodina a spole nost*. 2.vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2008. 323 s. ISBN 978-80-86429-87-8.

3 ZALOŽENÍ RODINY: SÁTEK, NOST, LÁSKA A SEX

3.1 SÁTEK

SÁtek je jeden z procesů demografie, který studuje zakládání manželství na základě zákonem daných podmínek.⁹

SÁtek je událost opakovatelného charakteru, která nemusí nastat u každého (na rozdíl od narození a úmrtí).

Po dlouhá staletí se v tuzemsku rodila sezdáným párom a plodnost byla výrazně determinována počtem lidí v manželství. V současnosti propojenost mezi vstupem do manželství a plodností klesá, stále více žen rodí děti, aniž by předtím uzavřely sátek, ale naopak stále více vdaných žen odkládá narození svého prvního dítěte. Ve většině zemí světa, stejně tak v České republice, jsou uzákoněny jen monogamní svazky.¹⁰

3.1.1 Limitujícími faktory uzavírání sátek

- **Minimální věk** - v České republice 18 let. Manželství nemůže uzavřít nezletilý. Výjimkou, jestliže to je v souladu se společenským úkolem manželství (např. těhotenství partnerky), může soud z důležitých důvodů povolit uzavření manželství nezletilému staršímu 16 let. Návrh na uzavření manželství podává sám nezletilý, kterému není nutno ustanovit opatrovníka.
- **Rodinný stav** - sezdání již nemohou vstoupit do manželství - toto platí pouze v monogamních společnostech, tj. společnostech, ve kterých není dovoleno mnohoženství i mnohomužství.
- **Určitý stupeň pokrevnosti** - v příímé linii, tj. rodiče s dětmi a sourozenci nemohou uzavřít sátek, bratranec se sestřenicí se již vzít mohou.
- **Pohlaví novomanžel** - v České republice mohou uzavřít sátek pouze osoby odlišného pohlaví.

Zákon o registrovaném partnerství byl v ČR schválen (zákon č. 115/2006 Sb.), ale registrované partnerství není rovnocenné s uzavřením manželství a není tedy ani centrálně statisticky evidováno.¹¹

⁹ Demografický informační portál [online]. *Sátek* 2009. Vydavatel: Demografické informační centrum. [cit. 2. listopadu 2009]. Dostupný z WWW:

<http://www.demografie.info/?cz_snatecnostobecne>. ISSN 1801-2914.

¹⁰ CHALOUPKOVÁ, J. *Sátek* [online]. Socioweb. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., [cit. 4. listopadu 2009]. Dostupný z WWW:

<<http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=245&lst=119>>. ISSN 1214-1720.

¹¹ Demografický informační portál [online]. *Sátek* 2009. Vydavatel: Demografické informační centrum. [cit. 5. listopadu 2009]. Dostupný z WWW:

<http://www.demografie.info/?cz_snatecnostobecne>. ISSN 1801-2914.

3.1.2 Hlavní ukazatele s ate nosti

Hrubá míra s ate nosti ocofl je aktuální po et s atk na 1000 obyvatel. Tento ukazatel je ov-em siln z kreslen skladbou obyvatelstva a proto se p íli- nepouffívá. S atky m fleme d lit dle po adí. Ukazatele, které se pouffívají pro popis prvos ate nosti (tento pojem se pouffívá v p ípad prvních s atk), jsou p edev-ím **míry s ate nosti svobodných podle v ku** a **redukované míry s ate nosti svobodných dle v ku**. V prvním p ípad vztahujeme po ty prvních s atk ke st ednímu stavu svobodných v daném v ku. V následujícím, tedy druhém p ípad d líme po et prvních s atk st edním stavem obyvatelstva bez ohledu na rodinný stav.

Sou et redukováných m r se nazývá úhrnná prvos ate nost. Sestavujeme-li jej za kalendá ní rok, mluvíme o **transverzálním ukazateli**. V tomto p ípad je slofen z mnoha generací a je tedy siln ovlivn n p ípadnými zm nami. Ukazatel m fleme vytvo it i za jednotlivé generace, pak hovo íme o **kone né prvos ate nosti**. To, jak je s ate nost intenzivní vyjad uje i podíl svobodných lidí ve v ku 50 let. D lefitou demografickou prom nnou je **v k**. asto pouffívaným ukazatelem je pr m rný v k p i prvním s atku. Stejn asto je také srovnáván v kový rozdíl snoubenc . Velmi dob e je proces prvos ate nosti charakterizován s atkovými tabulkami. Tabulky se dále d lí na jednovýchodné a vícevýchodné (nej ast ji dvouvýchodné). Výstupem tabulek je podíl svobodných ve v ku 50 let a pr m rný v k v dob s atku. V t-ina ukazatel se po ítá zvlá-t za mufl e a fleny.

Nejvíce s atk je uzavíráno v dubnu, ervnu, ervenci, srpnu a zá í. D vodem nízkého po tu svateb v m síci kv tnu je prý pov ra, která íká, fle svatba v kv tnu p íná-í ne-t stí.¹²

Po et s atk uzav ených v 1. pololetí roku 2009 byl o 2,9 tisíce nífl-í nefl v prvním pololetí 2008 a dosáhl po tu 18,7 tisíce.

V roce 2007 se s ate nost vrátila na nízkou úrove p edchozích n kolika let, respektive se dále sníflila. Pokles s ate nosti je dán pokrač ujícím odkládáním uzav ení manželství do pozd j-ího v ku. Celkem bylo od ledna do ervna uzav eno 1,6 tisíce manželství (8,5 % v-ech s atk), kdy alespo jeden snoubenec byl cizí státní p íslu-ník.¹³

¹² CHALOUPOKOVÁ, J. *S ate nost* [online] Socioweb. Praha: Sociologický ústav AV R, v.v.i., [cit. 2. listopadu 2009]. Dostupný z WWW:

<<http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=245&lst=119>>. ISSN 1214-1720.

¹³ eský statistický ú ad [online]. 2009, poslední revize 11.9.2009. [cit. 27. listopadu 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/coby091109.doc>>.

3.2 Láska a sex

Sexualita a erotika mohou vést k lásce jako vztahu, ve kterém vzniká silné a trvalé pouto, které je založené nejen na citové stránce, ale i na vzájemném obohacování a podpoře. Láska jako pouto může přetrvat i tehdy, není-li sexualita přítomna.¹⁴

3.2.1 Láska

Vzájemná náklonnost dvou lidských jedinců, které jsme si navykli říkat láska, je i v citátech klasik známá mezi filosofy a poezií. Z ryze pragmatického hlediska se může někdy jevit jako zbytečná, možná dokonce hloupá, a pravděpodobně bezúčelná věc. Avšak existuje též moderní vědecký pohled, který považuje lásku za jev stojící na základech tvorbě nových evolucionárních, biologických a biochemických. To, co na povrchu vypadá jako nesmyslné a zmatené chování, je ve skutečnosti něco pro naprogramovaného.

Hledáme-li po příčiny lásky, musíme zalistovat v historii lidstva opravdu hodně daleko zpátky. Věchno se to nastartovalo asi tak v době před 4 milióny let, v době, kdy člověk přestal pobíhat po afrických pláních potyech, napřímil se a začal chodit po dvou. Věchny individuální rysy, popřímaje barvou očí přes rysy obličeje nebo řídkou ramena až po pohlavní orgány, byly náhle jasně zřetelné. Z toho vplynuly i nové možnosti mezilidských kontaktů a pravděpodobně též nové způsoby milování. Klasická zvířecí poloha zezadu začala být povolná méně populární ve prospěch poloh tváří v tvář. Citové pouto mezi mužem a ženou stabilizovalo pár, soužití bylo delší a bylo z hlediska evolučního výhodnější především pro lepší ochranu potomků. Primitivní páry zůstávaly pohromadě pravděpodobně pouze po dobu kojeneckého a mládežnického věku svého potomka. Potom si každý z rodičů našel jiného partnera a oba začali nový vztah.

Toto období trvalého vztahu je přibližně čtyřicetileté a existuje nápadná shoda právě tohoto intervalu se statistikami rozvodovosti snad ve všech zemích na světě – rozvodovost vždy kulminuje po čtyřicetiletých letech manželství. Toto však platí pro případ jednoho dítěte. Dojde-li k novému těhotenství, nejastěji do tří let po prvním porodu, nastává další asi tak čtyřicetileté období s vrcholem rozvodovosti po sedmi letech. Trvale zakódovaný čtyřicetiletý monogamní vztah nebude asi v cí náhody, jelikož se v tom vzácně shodují statistiky různých zemí, náboženství a rozdílných tradic.

¹⁴ JANDOUREK, J. *Sociologický slovník*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Portál, s.r.o. 2001. 285 s. ISBN 80-7178-535-0.

Je zřejmé, že akutní zamilování má charakter obdobný onemocnění. Zamilování jej popisují jako pocit prudké změny, jsou uchopeni nějakou vnější silou, unášení bezmocně kam, zažívají pocit pádu, ztrácejí pevnou půdu pod nohama. Tento stav ale nevzniká sám od sebe, má jednoznačnou svou biochemickou podstatu. Poslední vdecké výzkumy prokazují, že zamilování jedinci jsou zaplaveni dávkou biologicky aktivních látek a hormonů, které mají charakter přirodních opiátů - tedy látek povahy drog.

Celý stav zamilovanosti velmi připomíná stres. Pohled do očí, dotek ruky, vonění parfému - to vše navozuje známé příznaky zmatenosti, zrudnutí se, pocení dlaní a také hluboké dýchání. Láska je ve skutečnosti jen chemická formule $C_8H_{11}N$ (FEA).¹⁵

3.2.2 *Sexualita*

Projevy lidského chování bezprostředně směřující k reprodukci lidského rodu i k fyzickému a psychickému uspokojení sexuální touhy. Sexualita má biologický, psychický, ale i kulturní rozměr. Lidská sexualita má mnoho podobných znaků se zvířaty, jako je například heterosexuální a homosexuální styk, masturbace, milostné hry a předehry, smyslové podněty. Lidská sexualita se liší po etnostech sexuálními praktikami, vyžaduje sebekontrolu, častým oddělením sexuálního chování od reprodukce a trvalou sexualizaci.

V průběhu socializace si jedinec musí osvojit svou sexuální roli a svou orientaci. Na sexuální chování mají určitý vliv sociální postavení a věk, malý vliv má místo bydliště (venkov, město).

Velice se liší prožívání sexu u mužů a žen. Vrchol sexuální potřeby je u mužů v 18 letech, u žen v 30 letech. Velký vliv na sexuální chování dnes (oproti otcům) nemá náboženství.

Většina z nich své sexuální aktivity v průměru později, ale jejich chování se pak v zásadě nelíší od zbytku populace.

Lidská sexualita je spojena s erotikou jako s předcházejícím a doprovázejícím prvkem. Erotika je důležitým prvkem lidské kultury.¹⁶

¹⁵ Code004 [online]. 2010. [cit. 5. dubna 2010]. Dostupné na WWW: <<http://www.004.cz/view.php?cisloclanku=2005071516-h--homosexualita-laska-a-hormony>>. ISSN 1214-4452.

¹⁶ JANDOUREK, J. *Sociologický slovník*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Portál, s.r.o. 2001. 285 s. ISBN 80-7178-535-0.

4 D VODY ROZVRATU RODINY

V posledních letech se u nás rozvádí téměř každé druhé manželství. I když se mnozí manželé rozcházejí je třeba bezdětní a jiní ufl mají potomky dospělé, podle statistik je jen v jednom kalendářním roce konfrontováno s rozpadem rodiny přibližně dvacet tisíc dětí.

4.1 Rozdílnost povah, názorů a zájmů

Ve statistikách se jako nejčastější příčina rozvodu uvádí rozdílnost povah, názorů a zájmů. V dobách, kdy se mladé páry braly po velmi krátké známosti a pod tlakem tchotensství, zněl takový důvod logicky. Ale dnes, když spolu partneri před uzavřením manželství vztahem nějakým způsobem zkouší, je to poněkud překvapivé zjištění. Nejvíce po et manželství se rozpadá po deseti až třinácti letech - třeba tak dlouho trvalo, než si partneri vztahem, třeba jeden miluje vysokohorské túry, samotu a klid, zatímco druhý má po těchto dnech vlnění pro velký absoluční

Odborníci tvrdí, třeba ke spokojenému soužití není shoda zájmů zdaleka nezbytná. I když zpočátku vztahem zamilovaných chce dlelat vše společně, časem se ukáže, třeba postačí, pokud je společných aktivit jen málo. Harmonický vztah rozdílné koníčky neohrožují.

Poradenský psycholog Petr Mělník tvrdí, třeba v partnerském vztahu by člověk neměl sám sebe klamat představou, třeba se ten druhý kvůli němu změní. Přesto mnozí vztahem, třeba stejně jako muži, třeba odlišnosti i nedostatky, které na partnerovi objevili, se časem nějak obrousí, třeba se dočasně zlepší a třeba si ho k obrazu svému vychovávají. Takto postavený problém zpravidla nemá dobré řešení - když se zlepšení nedostaví, inkriminované partnerovy vlastnosti nebo chování vadí víc a víc, za ně mohou být dokonce až nesnesitelné. Jen třeba chyba se může vloudit i v případě, třeba se zlepšení dostaví - na partnerovi může začít vadit právě ta jeho ochota ke změně.¹⁷

4.2 Zlé nakládání (domácí násilí)

Pod pojmem domácí násilí se rozumí stupňující se opakované násilí fyzické, psychické, ekonomické i sexuální povahy mezi manželi nebo partnery nebo kombinace těchto jednotlivých forem.

¹⁷ KRAMULOVÁ, D. Budeme se rozvádět. *Dívčí a my* [online] 2008, . 3. [cit. 4. prosince 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.portal.cz/scripts/detail.php?id=25385>>. ISSN 0023-1879.

Problém „domácího násilí“ je nicméně pojímán i v jeho širším významu - tzv. rodinné násilí.

Rodinné násilí může mít různé konkrétní podoby od týrání a zanedbávání dětí přes týrání seniorů až po zmíněné psychické a fyzické násilí mezi mužem a ženou. Charakteristické pro takové útoky je, že k nim dochází mezi osobami, které spolu jsou nebo v minulosti byly v rodinném, partnerském či obdobném vztahu a trvale spolu žijí v jednom bytě či domě. Cílem takového jednání je vytvoření vztahu závislosti oběti na pachateli a také získání moci pachatele nad obětí. Intenzita domácího násilí se zpravidla časem zvyšuje, přesto ale k násilí ve vztahu nedochází neustále - střídají se období násilí a relativního klidu. Domácí násilí se díky své trvalosti a různé intenzitě násilných aktů postupně stává součástí jejich běžného života.

Domácí násilí nemůžeme zaměňovat s partnerskou hádkou či šarpanou rozepří, při níž proti sobě stojí dva jedinci ve stejné pozici. Domácím násilím právě tak není jednorázový incident.¹⁸

Dlouhou dobu bylo vnímáno násilí uvnitř rodiny či partnerských vztahů jako privátní záležitost. Pouze v těch případech, kdy byla jednoznačně překročena hranice k (tříletým) trestným činům, následovala oficiální reakce v podobě trestního stíhání. V posledních 20 letech se postoje k domácímu násilí velmi změnily. Nejdráze v USA a následně v Evropské unii jsou přijímána různá legislativní a sociální opatření s cílem intervenovat a řešit případy domácího násilí.

V České republice je možné za bod zlomu považovat rok 2004, kdy dal stát najevo svou vůli netolerovat domácí násilí. Dne 1. 6. 2004 vstoupil v platnost § 215a trestního zákona o týrání osob žijících ve společném bytě nebo domě, který je hovorově nazývaný paragrafem domácího násilí. Avšak situace obětí i pachatelů domácího násilí se v českých podmínkách příliš nezměnila a samotné téma zůstává předmětem vyhrcovaných diskusí odborníků i politiků.¹⁹

4.2.1 Je domácí násilí přestupkem nebo trestným činem?

Dle intenzity jednání násilníka se může jednat o přestupek (přestupky proti občanskému soužití) či jako například úmyslné narušení občanského soužití vyhrcovaním újmou na zdraví nebo drobným ublížením na zdraví) nebo trestný čin

¹⁸ Veřejný ochránce práv a ombudsman. *Domácí násilí* [online] 2009 [cit. 6. prosince 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.ochrance.cz/dokumenty/dokument.php?back=/pomoc/index.php&doc=1294>>.

¹⁹ *Sociální práce*. . 2. Vydává Asociace vzdělavatelů v sociální práci. 2006. ISSN 1213-6204.

(například týrání osoby flující ve společném obývaném bytě nebo domě, ublížení na zdraví, omezování osobní svobody).

V této souvislosti je velmi nutné zdraznit, že projednání p estupku mezi osobami blízkými je podmíneno tím, že postížená osoba musí podat návrh na projednání p estupku. V p ípad zastavení p estupkového ízení (například pro nedostatek d kaz) je navrhovatel povinen uhradit náklady ízení ve výši 1.000,- Kč (tato paušální částka může být snížena z d vod hodných zvláštního z etele). P estofe trestní stíhání ady trestných in páchaných v rámci domácího násilí je podmíneno souhlasem poškozeného, v p ípad trestného inu týrání osoby ve společném obývaném bytě i domě tomu tak není, což umožní uje policejním orgánům zahájit vyšetování proti pachateli i v p ípadě, kdy s tím samotný poškozený, tedy oběť, nesouhlasí.

4.2.2 Kam se může oběť obrátit?

Z pohledu oběti je nejpodstatnější možnost obrátit se s fládostí o pomoc na Policii ČR. Místem podání trestního oznámení může být policie nebo státní zastupitelství (nejlépe místní p íslušené tam, kde došlo k trestnému inu).

Policisté jsou vždy povinni p íjmout trestní oznámení. Trestní oznámení lze podat ústně nebo písemně.

Zda-li se v bytě nebo domě, kde dochází k násilí, nachází nezletilé dítě, měla by oběť neprodleně o situaci informovat sociální pracovníci oddělení sociální ochrany dětí. Dětem, které jsou svdky nebo i objektem domácího násilí, by měla být ze strany orgánu sociální ochrany dětí věnována velmi zvýšená pozornost.

Pokud by došlo k fyzickému napadení, je nutné vyhledat lékaře a sdělit mu, jak ke zraněním došlo a kdo je způsobil. Je vhodné vyfládat si od lékaře detailní zprávu o zdravotním stavu po napadení.

Krizovou pomoc osobám ohroženým domácím násilím poskytují též specializovaná sociální zařízení o tzv. intervenční centra. Tato centra poskytují individuální sociální ochrannou pomoc v konkrétních p ípadech a také zároveň koordinují interdisciplinární spolupráci mezi dalšími navazujícími službami na úrovni kraje. Intervenční centra v p ípadech vykazávají spolupráci s Policií ČR.

Vždy je možné se obrátit také na tísňovou linku Integrovaného záchranného systému 112, p íp. linku policie 158 i lékařské pomoci 155.²⁰

²⁰ Veřejný ochránce práv a ombudsman. *Domácí násilí* [online] 2009 [cit. 6. prosince 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.ochrance.cz/dokumenty/dokument.php?back=/pomoc/index.php&doc=1294>>.

4.3 Chudoba

Rok 2010 je (evropským) rokem boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení. Celoevropská pozornost v nově přivláčených chudobě je důkazem toho, že tento jev ani z ekonomicky vyspělejších společností nemizí. Právě naopak. Chudoba se stává problémem nejen klasických skupin sociálně vyloučených, ale je generována také trhem práce (tzv. pracující chudoba), projevuje se v oblasti rodinné reprodukce (především ženy samoflivitelky) a rodí se v oblasti nezvládnuté spotřeby (předlužené domácnosti). Navíc se dokonce i v těchto nejvyspělejších zemích stává novým ohniskem chudoby nezvládnutá bytová otázka.²¹

Náš pohled na chudobu a její vliv na rozvoj dítěte bývá někdy až příliš romantický. Některé rodiče preferují prostředí, kde není televize, elektřina, nejezdí se na dovolenou k moři, rodiče jsou nezaměstnaní. Prý pak mají mnohem více času na to, aby se dítě vnovalo. Jako příklad - Barunka Antonína Zápotockého, která měla na hraní jen dřevěný papírek, představitelkou panenky. Její fantazie se prý nejlépe rozvíjela v kontaktu s jednoduchým přírodním materiálem. Nic z toho může být i pravda, ale výzkumy i poradenská praxe jasně ukazují na výrazně působící negativní vlivy chudoby. Mezi dětmi z nižších socioekonomických vrstev se velmi často vyskytují problémy s učním, poruchy chování, předstupy proti zákonům, nezaměstnanost, alkoholismus, další drogové závislosti a řada dalších problémů.

Ve světě je chudoba pokládána za faktor velmi negativně ovlivňující rozvoj dítěte. Chudoba není výlučná otázka peněz, ale je to i množství, kvalita a celkové nasmlouvání podnětů, které dítě od nejtělejšího vku dostává, působitost k rozvoji, které mu nabízí okolí, pohody, která v rodině vládne.

Zodpovědnost za rozvoj dítěte nelze přesunout výlučně na rodinu, jelikož chudá rodina nemá prostor pro volbu. Nemůže si říct - nedáme peníze na zbytečnosti a koupíme knížky pro dítě, protože na to prostě nemá. A navíc kvůli nepříznivým okolnostem nepokládá zmíněné knížky za potřebnou a prospěšnou hodnotu. Lze si obtížně představit, že rodiče, kteří řeší základní existenční problémy, budou mít energii na rozvíjení a kultivaci dítěte.

²¹ *Sociální práce*. . 1. Vydává Asociace vzdělavatelů v sociální práci. 2010. ISSN 1213-6204.

Bohuffel se zatím nepodařilo vymyslet nic jiného než to, že stát a jeho instituce, případně další organizace neziskového sektoru se podílejí na podpoře dětí v chudých rodinách. Musíme pomáhat celé rodině, chceme-li pomoci dítěti. Nejde zdaleka jen o materiální pomoc. Každé dítě má právo na plný rozvoj, dítě totiž za chudobu nemůže.²²

4.3.1 Jaké jsou příčiny chudoby?

Podle Ruby K. Payne, máme příčiny chudoby rozdělit do čtyř skupin. V první jde o *Chování jednotlivce*, tedy výzkum chování a charakteristik obyčejných lidí žijících v chudobě. Příklady: závislost na státní podpoře, svobodní rodiče, rozpad rodin, pracovní morálka, odhodlání k úspěchu, utrácení peněz, drogová závislost, domácí násilí, plánovací dovednosti, jazykové znalosti.

Druhá kategorie se nazývá - *Lidský a společenský kapitál v komunitě* o výzkum zdrojů, které jsou k dispozici pro jednotlivce, komunity a podniky. Příklady: diskriminace, rasismus, sociální kapitál, dostupnost pracovních míst, dostupnost a kvalita vzdělání, péče o děti pracujících rodin, místské a regionální plánování.

Třetí příčina chudoby je *Vykořisťování*. Výzkum se zabývá tím, jak jsou lidé zneužíváni jen proto, že jsou chudí. Typickými příklady jsou obchod s drogami, nakupování na páchky, gamblerství, podvody a podniky s vysokým tempem práce za nízkou mzdou.

čtvrtou kategorií tvoří *Ekonomicko-politické uspořádání* o výzkum ekonomických, politických a společenských strategií na mezinárodní, národní a místní úrovni. Příklady: globalizace, ovlivňování legislativy korporacemi, ztráta pracovních míst, vysoké zdanění, nepřiměřené přerozdělování.²³

4.4 Nevrata

Co je to nevrata? Odpověď není tak jednoduchá, jak by se mohlo zdát. Samozřejmě, nevrata je porušení vztahu ve vztahu. Může přijít během manželství, ale stejně tak se týká i nesezdaných párů. I během úvodní fáze vztahu se automaticky předpokládá vztah, takže i zde může k nevrátě dojít. Typickým projevem chování nevrátěho je pohlavní styk s někým jiným, než je aktuální partner.

²² MERTIN, V. Rady psychologa - Chudoba. *Na-e rodina* [online] 2002, .35. Nakladatelství Fortuna. [cit. 9. prosince.2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.rodinaonline.cz/archiv/2002/35/obsah35.htm>>. ISSN 0323-2743.

²³ *Sociální práce*. . 1. Vydává Asociace vzdělávatelů v sociální práci. 2010. ISSN 1213-6204.

Ale co například v různé rozhovory a nekoitální aktivity (tj. sexuální aktivity, při nichž nedochází ke styku pohlavních orgánů)?

Každý si dovede představit, že i iist psychologická výmna d v rností partnera s n kým jiným by vnímal nelib . Lze tedy íci, že nev ra je, když: s jiným lov kem, není je ná– sou asný partner, uskute níme kontakty, které jsou pro stávajícího partnera emo n zra ující.

Je zde ovšem jisté úskalí - patologický flárlivec za takové zran ní považuje i v ci zcela nevinné, jako je například bezradnému turistovi na nám stí. P i uplat ování dané definice je pot eba poufívat zdravý rozum. Jde vlastn o to, že nev ra nemusí být nutn jen sex (což je v t–inový a b fíný pohled na ni).

4.4.1 Pro jsou si lidé nev rní?

Nev ry se vyskytují p edevším v nespokojených vztazích, ale setkáváme se s nimi i ve vztazích spokojených.

D vody mohou být ryze sexuální, ale m že jít i o touhu po dobrodruftví, pový–ení v zam stnání, atd. M li bychom se mofná spí–e zajímat, k emu je dobrá v rnost? Z biologického hlediska tkví výhoda v rnosti v tom, že stabilní pár vytvo í dobré stabilní podmínky pro svou reprodukci. Pé e o lidské mlád í je náro ná a to jak asov , tak i například finan n . Jinak pro v rnost nehovo í ze strany p írody nic dal–ího. Naopak, sexuálními aktivitami mimo své teritorium zvy–uje lov k (zejména mufl, teoreticky schopen zplodit velké mnofství potomk) pravd podobnost, že své geny p edá je–t dál. Díky morálním a etickým zásadám je nev ra považována za negativní a skandální jev.

Mofné d vody nev ry:

Ve spokojeném vztahu:

- Ufíit si, zafíit v sexu n co jiného
- Touha po zakázaném ovoci
- Jako prost edek pro zvý–ení sebev domí
- Prost edek pový–ení v práci nebo získání jisté výhody
- Reakce na krize st edního v ku

V **nespokojeném vztahu** to bývá snaha nalézt to, co v manželství, respektive v partnerském vztahu chybí:

- Sex, sexuální uspokojení
- Projev porozumění, zájem o partnera
- Jako trest pro partnera

4.4.2 Typy nevěry

Pokus sestavit typologii nevěry se událo již mnoho. Nejjednodušší je dělení na tři typy, které vychází z délky trvání a citové angažovanosti.

Jednorázová bokovka - Dlouhodobé city zde nehrají roli, jde o jednu hodinu nebo noc. Může jít o souběh okolností - náhodným srazu potkáte dávnou lásku a pod vlivem úplkové s alkoholem dokonáte to, co se tehdy nestihlo stát. Tyto bokovky se mohou opakovat, ale každé s někým jiným. Pro někoho to může být i tak trochu flivotný styl.

Dobrodružství - Jde často o vzplanutí, které po nějaké době slábně. Je to adrenalinová záležitost, která se může obejít bez následků, ale která skrývá nebezpečí - když se na ni člověk neumí podívat s odstupem a nabude dojmu, že toto je konečně jeho pravá láska, je schopen opustit do té doby fungující rodinu včetně dětí, dát výpověď a konat další škodu napravitelné hlouposti.

Vztah - Jde o dlouhodobou nevěru s velkou citovou angažovaností. Riziko rozpadu partnerského vztahu je velmi vysoké.

Nevěřník se často třeba rozhoduje, kterému vztahu dát přednost a nežádka dojde k trpělivosti oběma jeho partneri současně, takže končí opět n.²⁴

4.5 Duševní nemoci

V současnosti žije v České republice přibližně 100 tisíc lidí s diagnózou psychóza. Slovo psychóza je odborný lékařský výraz pro skupinu duševních onemocnění, do níž patří hlavně schizofrenie, bipolární porucha (dříve maniidepresivita), dále také porucha s bludy a další podobné poruchy. Psychózy jsou závažná duševní onemocnění, ze kterých mívají lidé velký strach.

²⁴ PETERKOVÁ, M. *Nevěra- psychowebov.cz* [online] 2008 Věchna práva vyhrazena. [cit. 27. prosince 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.nevera.psychowebov.cz/>>.

V dnešní době jsou však alespoň u většiny pacientů léčitelná a dopad na jejich život je tak s pomocí moderní lékařské, psychologické a sociální péče značně omezený.²⁵

Psychotické onemocnění zasahuje kašdrou stránku osobnosti a ovlivňuje jak jedince samotného, tak i okolí, které nemocnému velmi často nerozumí. Jedná se zejména o rodinu, ale v pozadí nesmí zůstat ani přátelé nebo prostě vztahy v zaměstnání. Postoj společnosti k jedinci s psychózou je často negativní a neinformovanost společnosti v této problematice bohužel vede k velkému nepochopení nemocných. Rodina je základní jednotka společnosti a nepochybně se podílí na utváření jedince po celý jeho život. Pro všechny je rodinné zázemí velmi důležitá, mohou se na ostatní členy rodiny obrátit s prosbou, problémem, ale i s úspěchy nebo radostmi. Onemocnění představuje pro rodinu velkou záležitost. Zvláště pokud jde o duševní onemocnění se klima rodiny může být negativní.

Domov ztrácí funkci klidného zázemí, jelikož duševně nemocný člen rodiny působí rušivě. Chování člověka trpícího schizofrenií mnohdy terorizuje život ostatních členů rodiny. Může se ovšem projevit i strach z nemocného.²⁶ Nejde však o strach z pacienta jako takového, ale o strach z projevu jeho nemoci. Nemocný se chová jinak než dříve a jeho chování je nepředvídatelné. Nemoc se týká jen pacienta a její léčba je léčba, které patří do rukou odborníků; rodina léčit nemůže, může ale léčbu umoci ověřovat a samozřejmě mu napomáhat²⁷.

Jak by se tedy měla rodina a blízké okolí k nemocnému chovat? Měly by být co nejvíce trpělivé a tolerantní k projevu jeho nemoci. Nevybíhat mu je, protože to přeci není jeho vina. Připadnou nespokojenost, která je opodstatněná, by měly být schopni vyjadřovat přiměřeně, pokud možno co nejdříve a předcházet tak kumulaci napětí v rodině.²⁸

4.6 Návykové látky

4.6.1 Rozdíl mezi drogami

Nejznámějšími drogami jsou tvrdé a měkké, které se vztahují k riziku, které se pojí s jejich užíváním.

²⁵ Fokus Ústí nad Labem, o. s. *Duševní onemocnění* [online] 2008-2009 Copyright (C). [cit. 29. prosince 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.fokusul.cz/dusevni-onemocneni/>>.

²⁶ VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 3. vyd. Praha: Nakladatelství Portál. 2004. 872 s. ISBN 80-7178-802-3.

²⁷ KALINA, K. *Jak žít s psychózou*. 1. vyd. Praha: Nakl. Portál, 2001. 247s. ISBN 80-7178-563-6.

²⁸ Fokus Ústí nad Labem, o. s. *Duševní onemocnění*. [online] 2008-2009 Copyright (C). [cit. 20. prosince 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.fokusul.cz/dusevni-onemocneni/rodina-a-schizofrenie/>>.

N kdy se také mluví o *drogách s akceptovatelným rizikem* a *drogách, u kterých je riziko spojené s jejich užíváním příliš velké, resp. neakceptovatelné*. Zjednodušen lze říci, že čím je droga štvrdější, tím větší poškození může být, nebo je schopna vyvolat.

Nejvíce je a také nejvíce popisované je *poškození v oblasti zdravotní* - míněno je tělesné i duševní zdraví.

N které drogy jsou rizikové již při jednorázovém užití. Jako příklad je možné jmenovat LSD nebo psilocibin (lysohlávky), u kterých i jednorázové užití může vyvolat velmi vážnou duševní poruchu. To se ale naštěstí děje jen výjimečně. U heroinu, morfinu, durmanu, toluenu a u některých dalších látek může snadno dojít k smrtelnému předávkování již při prvním užití. Na předávkování v případě „prvoužívatele“ se podílí jejich nezkušenost a špatný odhad dávky, kterou mohou užít. Tímto rizikem je zatížen i alkohol, i když pravděpodobnost je mnohem menší, jelikož vysoká dávka alkoholu vyvolá silnou nevolnost a intoxikovaný alkohol vyzvrátí.

U heroinu a ostatních látek ze skupiny opioidů dochází relativně rychle (závislost nastává několik měsíců od prvního užití) k rozvoji tělesné závislosti.

U alkoholu je rizikový jeho mechanismus účinku; ten s sebou nese vážné poškození nervového systému, které se vyvíjí relativně pomalu. Abstinenci syndrom (či lépe syndrom z odnětí) u závislosti na alkoholu může být smrtelný. Alkohol je nejvíce iniciální droga.

Rizika a problémy spojené s užíváním drog je třeba vidět nejen ve zdravotní oblasti, ale také *v oblasti sociální*. Uživatelé drog totiž často nejsou schopni se vyrovnat se sociálními nároky života a selhávají ve škole, v práci, hroubí se jim rodinné vztahy, ztrácejí přátelé. Nakonec se uzavírají do komunity jedinců, kteří jsou stejně postiženi, a návrat do šnormálního společenství je velmi obtížný, v nichž případech i tím nemohou. Sociální poškození tak uzavírá bludný kruh, ve kterém se uživatel pohybuje; pocit vyloučení a odmítavé chování okolí ztíží kontakt se zdravotnickými službami, což s sebou nese výraznější zdravotní rizika a také problémy.²⁹

4.6.2 Drogy v rodině

Objeví-li se v rodině problém s drogami u dítěte nebo dospívajícího, jsou to ve většině případů rodiče, kdo vyhledá odbornou pomoc.

²⁹MINA, J. *Rozdíl mezi drogami* [online]. Copyright ©2003-2004: Občanské sdružení SANANIM. [cit. 10. ledna 2010]. Dostupné na WWW: <http://www.odrogach.cz/index.php?p=&sess=&disp=texty&offset=115&list=115&shw=100001>.

To je pochopitelné vzhledem k tomu, že experimentování i rekreační užívání návykových látek pro dospívajícího subjektivně zpravidla nepředstavuje v této době problém.

Co rodiče očekávají od návštěvy odborného poradenství? Velice často očekají, že jim odborník odhalí příčinu problému (kde se to všechno vzalo, kde jsme udělali chybu, kdo za to může?) a že také dostanou rady nebo instrukce (jak se máme k němu chovat, jak máme postupovat?). Také není neobvyklé, když si rodiče myslí, že odborník dítěti užívání návykových látek rozmluví (vysvětlí, jak je užívání drog rizikové, přepraví pár odstrašujících příběhů), když jejich domluvy u dítěte nezabraly. Tato očekávání jsou pochopitelná a jsou bezesporu na místě, když se rodič dostane základních informací a poradenství ohledně užívání návykových látek a rizik s tím spojených. V praxi se však ukazuje, že rady a informace často nestačí k uspokojujícímu vyřešení problému.

Pokud totiž vycházíme z předpokladu, že problém s drogami je "poruchou" nebo "nemocí" dítěte, kterou je možná "opravit", a zamíříme se pouze na problém bez ohledu na celý rodinný kontext, může se stát, že vyřešení problému bude z dlouhodobé perspektivy neuspokojujivé, což znamená, že bude pouze dočasně a dojde ke vzniku potíží jiných.

Podívejme se na problém, který se v rodině vyskytl, trochu jinak. Představme si rodinu jako živý organismus, který dobře a zdravě funguje, když jsou zdravé jeho jednotlivé části, ale také když jsou spolu jeho jednotlivé části v rovnováze, jsou mezi nimi zdravé interakce a také jasné hranice.

Tak jako živý organismus roste a vyvíjí se, tak se vyvíjí i rodina. A vývoj rodiny s sebou nese nároky na její jednotlivé členy, aby se stále přizpůsobovali novým podmínkám a změnám u ostatních členů rodiny. Zcela jiným životem žije rodina s malými dětmi, rodina s dospívajícími dětmi nebo rodina s dospělými dětmi, které se osamostatňují.

Zdánlivě je to naprosto jednoduché a samozřejmé, ale v životě mohou nastat situace, kdy se potřeba vývoje jednoho člena rodiny dostane do protikladu s potřebou jiného jejího člena. Tehdy je vzájemné přizpůsobení obtížné a vývoj rodiny se zastaví. Jestliže si například dcera přejde odejít z rodiny a osamostatnit se, ale vztah rodičů už léta nefunguje a je založen jen na společné péči o dítě, dostává se dcera do patové situace, kdy stojí její potřeba osamostatnění proti potřebě zabránit rozpadu rodiny (rozchodu rodičů) po "vyprázdnění hnízda".

A právě takové na první pohled bezvýchodné situace se mohou stát momentem, kdy n který len rodiny (a asto je to dít nebo dospívající) "vy e-í" situaci n jakým "nouzovým" zp sobem - nap . vý-e zmín ná dcera, která si nem fle dovolit dosp t a osamostatnit se, si zvolí cestu "fale-né separace" od rodiny únikem do sv ta drog a vrstevnické party, a rezignuje na b fné snažení a usilování o dozrání v zodpov dného dosp lého jedince. Podobná "nouzová" e-ení jsou pro celou rodinu jist velmi riziková, ale je t eba p iznat, fle asto je to práv problém dít te, který zafunguje jako popla-ný signál, fle v rodin n co není v po ádku, a p im je rodinu k tomu, aby dosud nevid né problémy za ala e-it. Takfle, vrátíme-li se na za átek, n kdy m fle zdát, fle ten, kdo rodinu do terapie p ivede, je ve skute nosti ten, komu se tam nejmén chce - dít nebo dospívající.

Uve me si dal-í p íklad: Rodi m se rozpadá partnerský vztah, mají asté hádky a také problém v komunikaci.

D sledkem je nesoulad ve výchov , jelikofl nejsou schopni drfet p i sob . V podobné dob za ne jejich syn chodit za -kolu, potuluje se s partou a kou í marihuanu, zanedbává svoje povinnosti i pé i o sv j zevn j-ek, chodí dom jindy, nefl ekne a s rodi i nekomunikuje. Spoléhá na to, fle co jeden zakáfle, druhý povolí, trest, který jeden uloflí, tak druhý odpustí. Obavy o syna p im jí rodi e spolupracovat ve výchov , domlouvá se spolu na pravidlech, které d tem v rodin dávají, a také respektovat se vzájemn jako rodi e svých d tí - bez ohledu na to, jaké mají problémy jako partne i.

M fleme si uvést dal-í p íklad: Rodi e p i-li do poradny s problémem, fle se jejich dcera za ala toulat po nocích, doma se prakticky nezdrfluje, je stále s partou, s nífl konzumuje alkohol, vrací se dom opilá a chová se k nim hrub . Po zmapování rodinné situace se zjistilo, fle patnáctiletá dcera doposud nemá doma sv j vlastní pokoj, ale sdílí lofnici s rodi i. Ani v koupeln , ani na WC nemá moflnost se zamknout. Nem fle si dom p ívést kamarády, jelikofl by tím z pohledu rodi naru-ovala flivot rodiny v malém byt . V tomto p ípad rodi e nestihli zareagovat na vývoj své dcery, na její m nící se pot eby a vývoj rodiny se zastavil, ustrnul. Svými potíflemi, které dcera bezpochyby nep sobila rodi m zám rn a cílen , se dce i poda ilo rodi e p im t k tomu, aby p ehodnotili sv j pohled na ni jako na dospívajícího lov ka, který pot ebuje více soukromí a prostoru í asu pro sebe a pro své vrstevníky.

Stejně jako živý organismus i rodina má natřetí dobrou schopnost opravovat sama sebe, má velký „sebeúdržavný“ potenciál. Krizová období se vyskytnou v každé rodině a zpravidla je rodina vyřeší sama bez potřeby jakékoliv pomoci zvenčí. Někdy se však ukáže, že řešení, která byla dříve v rodině jiná, nyní nezabírají anebo problém trvá příliš dlouho a rodina je již vyčerpaná. V takových případech není hanbou vyhledat odbornou pomoc. V případě, že rodina najde odvahu otevřít dveře do svého soukromí i komu cizímu, nabízí se jako velmi účinná forma pomoci právě rodinná terapie.

Když se v rodině objeví problém s drogami, je to vždy velmi bolestivé a vyčerpávající. Avšak není to beznadějně. Tedy v případě, že jsme ochotni otevřeně o věcech mluvit a že najedeme odvahu ve své rodině něco změnit - i kdyby pouhý pohled na sebe samého.³⁰

4.7 Smrt

U člověka, stejně jako u všech dalších živých organismů, má zapsané v genetickém fondu druhu napsáno, jak dlouhou dobu má průměrný jedinec vyžít od svého narození po zánik svého života, jestli nepříznivé okolnosti nezasáhnou dříve. Věchno násveduje tomu, že tato bariéra leží u druhu Homo Sapiens i kde blízko za stým rokem, možná i o něco níže; více než sta let se nám žít doflit jen zcela výjimečně.

Smrt není nemoc, kterou bychom mohli léčit. Je nápadné, jak velké úsilí medicíny o odvrácení smrti slaví velké úspěchy na zátku života a jak, bez ohledu na věchnou soustředěnou snahu a vynaložené náklady, s přibývajícím věkem se věchny moderní léčebné postupy stávají bezmocnější a bezmocnější, afl nakonec musejí rezignovat. Kmot i ka smrt nezmizela za horizontem času, a kolik se podstatně změnil postoj k smrti.³¹

4.7.1 Smrt fyzická, psychická a sociální

Fyzická smrt je trvalá, úplná a nezvratná ztráta vědomí. Její počátek lze téměř identifikovat, protože mimo smrt fyzickou rozlišíme i smrt psychickou a smrt sociální.

³⁰ ROUBALOVÁ, A., PO AROVSKÝ, O. *Drogy v rodině : kde se vzaly a co s tím?* [online]. 2007 [cit. 11. ledna 2010]. Dostupné na WWW: <<http://www.rodina.cz/clanek5981.htm>>.

³¹ MOFIŇÝ, I. *Moderní rodina (mýty a skutečnosti)*. 1. vyd. Brno: Nakladatelství Blok. 1990. 184s. ISBN 80-7029-018-8.

ŠDonedávna byl m ítkem ťivota tlukot srdce, kdyťl ustal, bylo to znamen í smrti. Av-ak s p íchodem nových moderních technologi í do medicíny je nyní moťné of ťivit i lidi, jejichťl srdce i dech se zastavily. Tyto okolnosti si vyťládaly vytvo ení nových definic ťivota a smrti, jeťl se pojí s názorem, ťe s odchodem v-ech funkcí mozku odchází i v domí, a tudíťl p estává existovat i celý jedinec. Smrt tedy znamená, ťe nefunguje ťládná ást mozku.õ (Picknett L., 1992).

Psychická smrt je psychickou rezignací, intenzivn proťl ívanou beznad jí a zoufalstvím, které nepochybn usnad ťuje vstup smrti fyzické.

Sociální smrt je stav, kdy ťlov k ťijí, ale je nenávratn vyvázán z d leťl ítých sociálních a mezilidských vztah .

Je t eba si uv domít, ťe fyzické smrti ásto p edchází smrt psychická a sociální. Každý by m l um ít d íve fyzicky neťl psychicky. Opu-t ní domova, na-ích blízkých, prost edí, ve kterém jsme ťili sv j ťivot, ťodsunö do prost edí neznámého, obvykle ásto do nemocnice nebo pe ovatelského domu, ztráta lásky a nad je p edstavuje první fázi umírání - tedy po átek smrti psychické a sociální. ³²

³² JAROVÁ, M. *Smrt, umírání a hospic*. [online]. St edo-kolská odborná ĩinnost [cit. 22. prosince.2009]. Dostupné na WWW:<<http://www.hospic.webpark.cz/smrt.htm>>.

5 ROZVOD

Rozvod může pramenit z odvahy i zbaledosti, nebo prostě není na výběr. Rozhodnutí rozvést se může být pro vás dobré nebo špatné, často obojí. Pro děti ale znamená rozvod chaos a pocit ztráty. Děti o rozvodu nerozhodují, nemohou ani ovlivnit jak se budou s rodiči vídat, nemají žádnou kontrolu nad tím, co se s nimi dítě bude hem rozvodu a co se s nimi bude dít potom.

Spoléhaly na určitou stabilitu domova, která je teď narušena změnami, jako je například hování, změna zaměstnání rodičů i finanční problémy. Tyto ztráty jsou pro děti skutečné a rodiče by na to neměli zapomínat. Děti vydrží hodně, ale nečekejte, že se budou tvářit, jako by se vůbec nic nestalo.

Dva rozvody nikdy nejsou a nemohou být stejné. Jaký vliv bude mít rozvod na děti, to závisí na vyspělosti, zdravém rozumu, ale také na dobré vůli rodičů, stejně jako na vku, emocionální a psychické vyspělosti a pohlaví dětí. Dopady, které může mít rozvod na děti můžeme zmírňovat tím, že dětem osobně nabídneme svou přítomnost, zájem a ochotu naslouchat anebo když se urovnají partnerské problémy a nezapomeneme se přitom na práva a potřeby dětí; když se zasadíme o veřejné programy na podporu rodičů a dětí.

Tyto programy dětem pomáhají uvědomit si, že nejsou jediné na světě, kdo se cítí opuštěn a potřebuje pomoc. Optimálních výsledků je dosaženo, když se programu účastní s dětmi alespoň jeden z rodičů. Nenahraditelná je ovšem terapie u odborníka, jestliže je to potřeba.³³

Mají-li manželé nezletilé potomky, musí soud vždy nejdříve upravit poměry těchto dětí pro dobu po rozvodu - zejména jejich hmotné zabezpečení (alimenty) a způsob výchovy (zda budou svěny matce, otci i do výchovy společné nebo stídavé; styk dětí s rodičem, kterému nebylo dáno do péče). Soud manželství nerozvede, dokud nenabude právní moci rozhodnutí (opatrovnického) soudu o úpravě poměrů nezletilých dětí pro dobu po rozvodu.

Kdo má nezletilé děti, podává soudu dva žalobní návrhy a také absolvuje dvě soudní řízení - nejprve o úpravě vztahů k dětem a až potom o vlastním rozvodu. U bezdětných manželů nebo s odrostlými potomky probíhá pouze řízení rozvodové.

Žalobní návrh na úpravu vztahů k dětem se podává k okresnímu soudu, v jehož obvodu má dítě (tedy nezletilý) bydlet.

³³ COLOROSOVÁ, B. *Krizové situace v rodině*. 1. vyd. Praha: Euromedia Group, k. s. r. o. Ikar, 2008. 240 s. ISBN 978-80-249-1027-7.

fiatobní návrh na rozvod manželství se podává k okresnímu soudu, v jehož územním obvodu má manželé poslední společné bydliště, není-li takového soudu, pak k okresnímu soudu, v jehož obvodu má bydliště manžel, který je žalován, resp. proti kterému žaloba na rozvod manželství směřuje.

Manželská recidiva trestná není a ani povraždění ikrát a dosti se nezakládá na pravdě. S atk a rozvod m flete tedy zafit, kolik jen zvládneteí ³⁴

5.1 Rozvodovost v R

Podle českého statistického úřadu patří mezi nejastější příčiny rozvodu šrozdílnost povah, názor a zájmů. Tento důvod bývá uváděn ve více než 40%! Podle zkušeností soudců se za oficiálními údaji ovšem velmi často skrývá bolestná zkušenost v podobě domácího násilí, za kterou se v tiché feny-obtí stydí. Podle údajů centra ROSA se totiž nějaká forma hrubého zacházení vyskytuje v deseti až třiceti procentech rodin. K poměrně méně astým důvodům rozpadu manželství patří nevěra, která pohybuje se v rozmezí do deseti procent. P ekvapením je, že velkou roli nehraje alkoholismus mužů (kolem pěti procent) a neshody v sexuální oblasti (méně než jedno procento).

Na vysoké rozvodovosti se podle odborníků podepisuje několik faktorů: Manželství v České republice neznamená pro řadu lidí posvátný svazek, jako je tomu u hluboce religiózních států (např. Třpanlsko, ecko), kde je rozvodovost výrazně podprůměrná. Naše společnost zastává k rozvodu tolerantní postoj, což se projevuje benevolentními zákony a rychlým aktem hlavně v případě, že se partneři shodnou na vypořádání. Rozvod je v našich podmínkách vnímán téměř jako norma. V poslední době hraje svou roli i nadměrná orientace na výkon. Pokožené zboží někdy ani neopravujeme a jednoduše vyměníme za nové. Podobný model se přenáší také do milostných vztahů. Život dnes už není chápán jako úsilí, který se musí utrpět pro jímout a snáset. Trendem je naopak cesta za zábavou, poznáním, uflíváním si a flitáním naplněno. To popravdě ve starém a okoukaném vztahu moc nejde. ³⁵

³⁴ FETTER, R. Manželství a právo - b fíný rozvod. *eské noviny* [online]. 2007, .14 [cit. 11. ledna 2010]. Dostupný z WWW: <http://www.ceskenoviny.cz/prilohy/paragrafy/index_view.php?id=239435> ISSN: 1213-5003.

³⁵ ML OCH, Z. *Rozvod manželství a d t i ó p sobení na d tskou psychiku*. [online]. 2008 [cit. 6. dubna 2010]. Dostupný na WWW: <http://www.zbynekmlcoch.cz/info/rodice_a_deti/rozvod_manzelstvi_a_deti_pusobeni_na_detskou_psychiku.html>.

V roce 2009 dosáhl počet **rozvodů** v ČR druhého nejvyššího počtu v historii: celkem bylo **rozvedeno** 33,1 tisíc manželství. Úroveň rozvodovosti se v loňském roce zvýšila až na celých 49 % manželství konících rozvodem. Přitom v roce 1991 to bylo jen 35 %. Navrhovatelkami **rozvodu** jsou z dlouhodobého hlediska ze dvou třetin ženy, přičemž se nemění ani procento opakovaných rozvodů, kterých je u obou pohlaví asi jedna pětina. Což znamená, že **rozvodem** dnes končí celá polovina z uzavřených manželství.

Za uvedeným vzestupem celkové úrovně rozpadu manželství české populace stále především nárůst **rozvodovosti** po více než pětiletých letech trvání **manželství**, přičemž nejvýrazněji se zvýšila **rozvodovost** až po deseti letech **manželského** soužití. Avšak úplně nejvyšší úroveň **rozvodovost** stále dosahuje ve třetím a čtvrtém dokončeném roce trvání **manželství**. Průměrná délka trvání **manželství** od jeho vzniku do ukončení **rozvodem** je v současnosti přibližně kolem dvanácti let (12,1 roku v roce 2004).

Bezdotná **manželství** se nejčastěji rozpadají velmi brzy od sňatku (v prvním až třetím dokončeném roce trvání **manželství**), zatímco **manželství** s delší oňnou dobu později a jejich vysoká intenzita **rozvodovosti** se udržuje až do té doby, než se nezletilí dít stanou zletilými a se vku zletilosti již blíží. Kolem osmdesát procent připadá stabilně (v případě mužů i žen) na první **rozvody**, kolem 16-17 % pak na druhé **rozvody**. Při hodnocení úrovně rozpadu soužití párů je třeba vzít v potaz i úroveň rozpadu nemanželských soužití, která bude pravděpodobně oňnou vyší.

Ve srovnání s ostatními evropskými zeměmi patří česká republika mezi země, které opravdu nadprůměrnou intenzitou **rozvodovosti**. V současnosti mají nejvyšší **rozvodovost** skandinávské země Švédsko a Finsko, a též Belgie. Pro Švédsko je charakteristická nejnižší intenzita sňatosti a vysoký podíl dětí rodících se mimo **manželství**. Toto chování je zde do jisté míry ovlivněno systémem sociálních podpor. Výrazně podprůměrná úroveň **rozvodovosti** existuje v zemích se silnou náboženskou tradicí (Itálie, Španělsko a Německo).³⁶

³⁶ *eský statistický úřad*. ŠStatistická ročníka. [online]. Praha: eský statistický úřad [cit. 6. dubna 2010]. Dostupná na: <<http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/kapitola/0001-09-2009-0400>>.

PRAKTICKÁ ÁST

V praktické ásti je vypracován dotazník, prostřednictvím kterého je prozkoumán názor především mladé ve společnosti na jednotlivé otázky, zabývající se problematikou rodiny.

Vypracovaný dotazník je rozdělen do tří částí. První část dotazníku zjistí obecné údaje o respondentech (pohlaví, věk, vzdělání, atd.).

Druhou část vyplňují všichni respondenti. Tato část zkoumá, zda je pro dotazované manželství jejich rodičů vzorem, jaký je jejich názor na řešení krizových situací v rodině, z jakého důvodu podle nich dochází k rozvratu rodiny, zda je vhodné setrvávat v nefungujícím manželství kvůli dětem, zda děti z rozvedeného manželství mají špatný start do života, jestli je podle respondentů rozvod součástí dnešního života a zda-li by navrhli nefungujícímu vztahu sami rozvod.

Třetí část dotazníku vyplňují respondenti, jejichž rodiče se rozvedli. Tato část zkoumá, kolik bylo dotazovaných let, kdy se jejich rodiče rozvedli, kdo byl iniciátorem rozvodu, kdo odešel ze společného bydlení, zda se po rozvodu zlepšila atmosféra, jestli považují za handicap, že jsou z rozvedené rodiny a jaký je jejich názor na možnost dítěte vybrat si, u jakého z rodičů zůstane. Výsledky dotazníkového šetření jsou zpracovány do grafů pro lepší názornost a analyzovány z různých úhlů pohledu.

Distribuce dotazník

Dotazníkový průzkum se uskutečnil v měsících listopad a prosinec 2009 a leden 2010. Dotazníky byly vyplňovány především studenty VUT v Brně v Brněských Budějovicích.

První část dotazníku byla distribuována v budovách Vysoké školy evropských a regionálních studií, o.p.s. v Brněských Budějovicích. Bylo kontaktováno přibližně 85 osob, ochota pro vyplnění dotazníku byla téměř 100%.

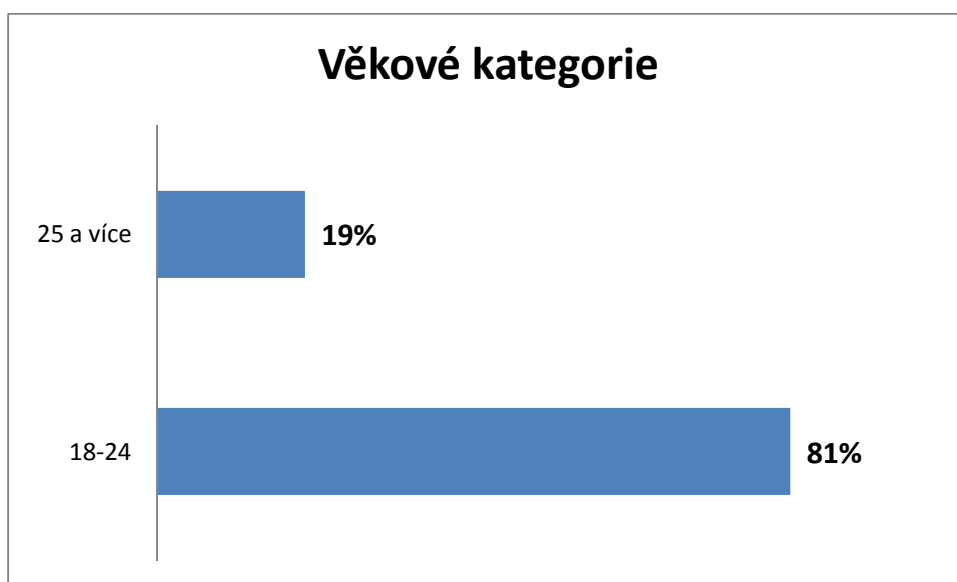
Další průzkum se uskutečnil v obchodním domě Koruna ve Vodňanech. Bylo kontaktováno přibližně 50 osob, ochota pro vyplnění dotazníku byla kolem 50%.

Poslední část dotazníku byla distribuována prostřednictvím e-mailu. Bylo kontaktováno přibližně 60 osob, ochota pro vyplnění dotazníku a zaslání zpět e-mailem byla asi 50%.

Dotazníkové šetření – první část

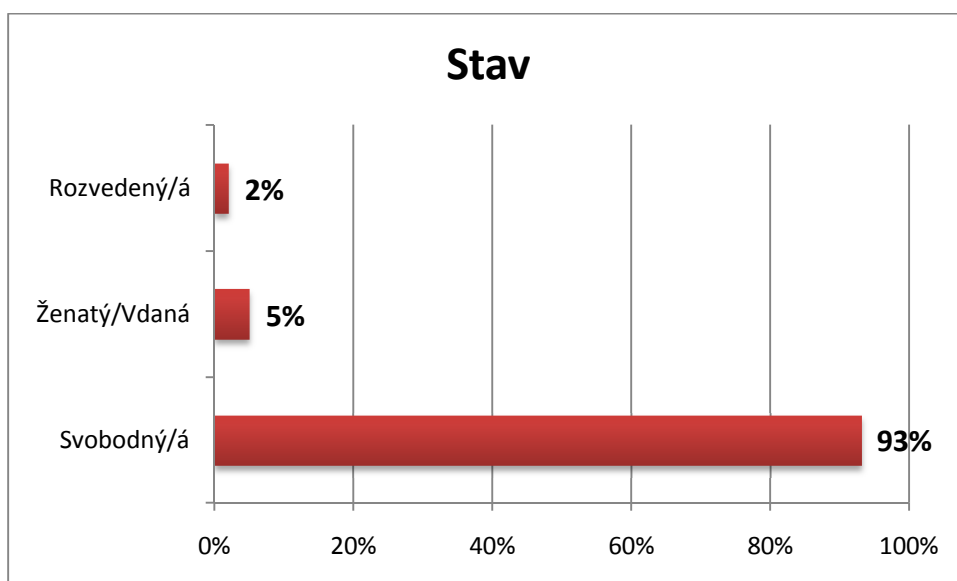
Dotazníkového šetření se zúčastnilo 138 respondentů, z toho 93 žen a 45 mužů. Největší část dotazovaných byla ochotna zúčastnit se prozkumu z věkové kategorie 18 - 24 let. Pro pohled viz. Graf 1.

Graf 1: Věkové kategorie v procentech

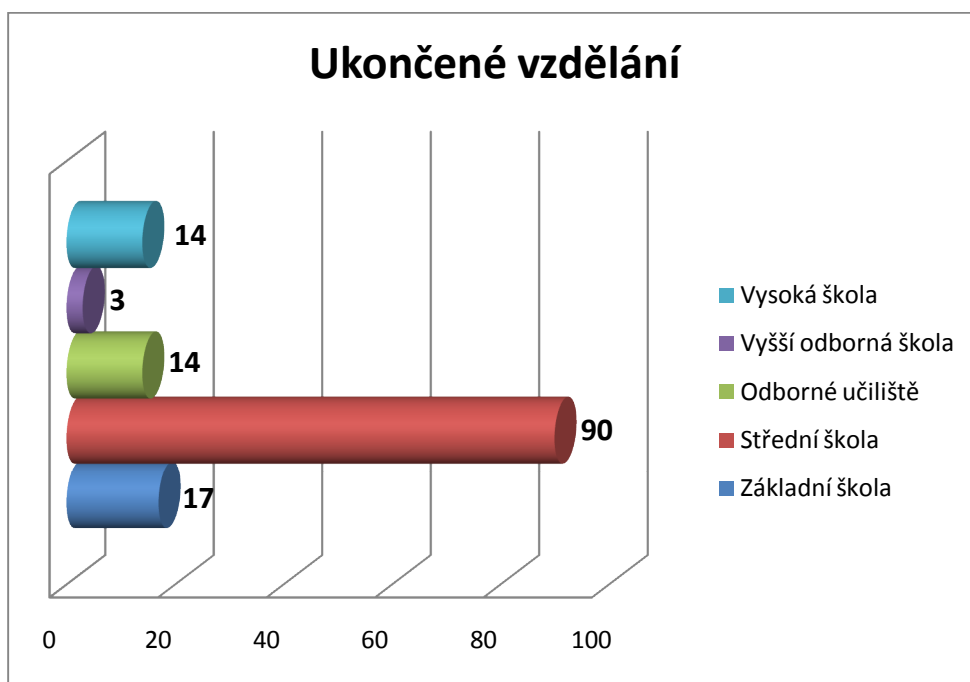
Téměř všichni respondenti byli svobodní, resp. 128 (93%), v kategorii ženatý/vdaná jich bylo 7 (5%) a v kategorii rozvedených byli respondenti 3 (2%).

Graf 2: Stav respondentů v procentech

Více jak polovina dotazovaných měla středně-kolské vzdělání, resp. 90 (65%). Tento výsledek nepřekvapil, jelikož v této dotazníku byla rozdána mezi studenty vysoké školy.

Graf 3: Ukončené vzdělání

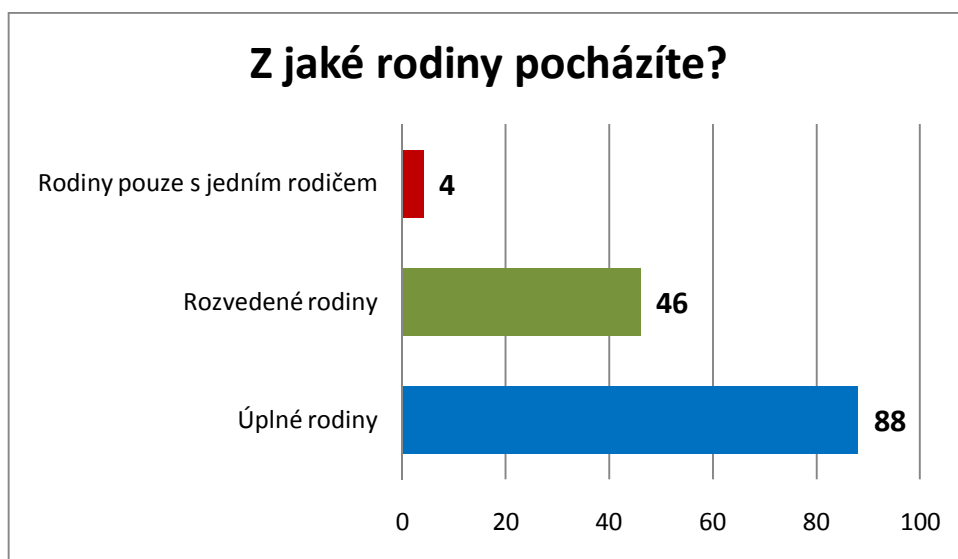

Dotazníkové výsledky – druhá část

Více jak polovina respondentů pochází z úplných rodin, přesně 88 (64%). Z rozvedených rodin pochází 46 respondentů (33%) a 4 (3%) respondenti pochází z rodin pouze s jedním rodičem. U této otázky jsem očekávala v 10% procento respondentů z rozvedených rodin, jelikož rozvodovost neustále stoupá a i já sama mám spoustu přátel, kteří pochází z neúplných rodin.

Demografické statistiky ukazují, že každé 2. až 3. dítě žije s rozvedeným rodičem. Tato data připomínají fakt, že rozvodovost v ČR stále stoupá a je způsobena postojem lidí, kteří rozvod považují za běžnou součást dnešního života a možnost řešení problémů.

Graf 4: Z jaké rodiny pocházíte

Na otázku „Je pro Vás manželství rodičů vzorem?“, odpovídalo 83 dotazovaných záporně a téměř pro polovinu respondentů, manželství jejich rodičů vzorem není. Procentuálně viz. Graf 5: Manželství rodičů v procentech. V tradičních manželstvích bylo soužití rodičů odděleným problémem od funkcí rodiny. Konflikty rodičů byly soukromou věcí. Dbalo se na dobrou pověst rodiny. Ale současná společnost je více otevřená. Dítěti jsou vnímavější, vnímavější, informovanější, ve škole i v médiích se o těchto problémech hovoří. Rodiče dnes své problémy neskrývají a mnohdy se řeší v rámci celé rodiny.

Graf 5: Manželství rodičů v procentech

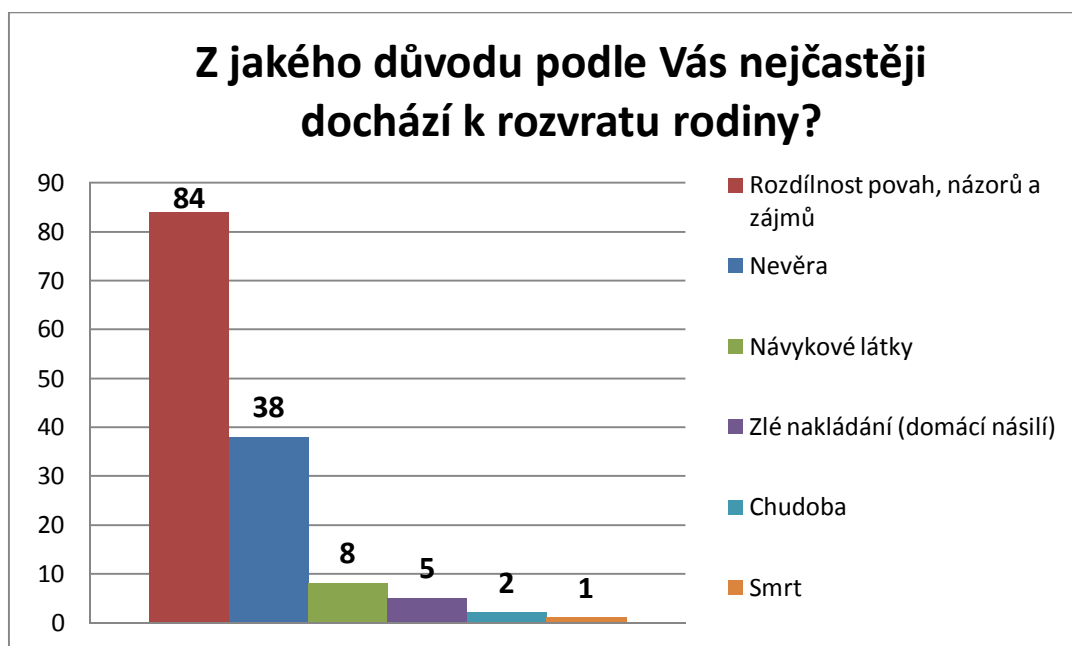
Je zajímavé, že na otázku „Jaký je Váš názor na řešení krizových situací v rodině?“, nezvolil ani jeden z respondentů možnost Rozvod. Za nejvhodnější způsob řešení krizových situací v rodině většina dotazovaných zvolila možnost Rozhovor, resp. 79%. Zastoupení v jednotlivých kategoriích názorů je Graf 6: řešení krizových situací v procentech.

Graf 6: řešení krizových situací v procentech

Další otázka zněla takto: „Z jakého důvodu podle Vás nejčastěji dochází k rozvratu rodiny?“. Nejvíce zastoupená je odpověď - Rozdílnost povah, názor a zájem, zvolilo ji 61%. Druhá nejčastější a poměrně očekávaná odpověď je Nevhodná, zvolilo ji 28%. Třetí nejčastější - Návykové látky (6%). Domácí násilí je zastoupeno 4%. Pro lepší pohled viz. Graf 7.

Graf 7: Důvod rozvratu rodiny

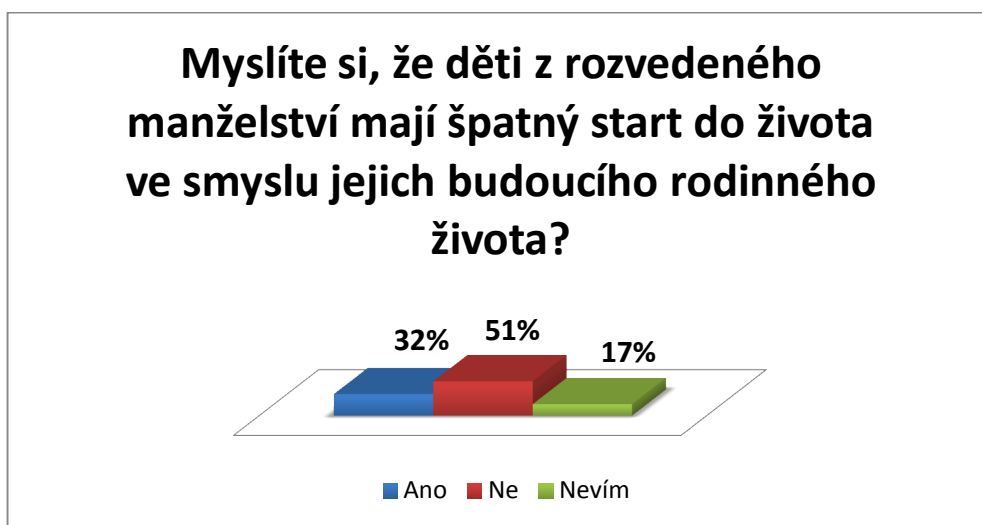
Graf 8 znázorňuje názor respondentů na tuto otázku: „Myslíte si, že v nefungujícím manželství je lepší setrvat kvůli dětem?“. Celých 100 respondentů odpovědělo záporně. S touto odpovědí se též ztotožnili. Rozvedení a lidé, kteří uzavřeli sňatek, si také vybrali zápornou variantu. Dvacet čtyři respondenti zvolili odpověď Nevím. Zde chápeme, že mladí svobodní lidé bez závazků se nedokáží vličit do této problematiky. Kladné odpovědi lo 14 dotazovaných.

Graf 8: Nefungující manželství v procentech

„Myslíte si, že děti z rozvedeného manželství mají špatný start do života ve smyslu jejich budoucího rodinného života?“. U této otázky je zajímavé, že polovina respondentů sází na lidské kvality. V době, kdy je rozvodovost velmi vysoká je možné, že dokonce i Vás budoucí partner bude z neúplné rodiny. Tomu nasvědčuje i graf níže, který ukazuje, že pouze 32% uvedlo jasnou odpověď Ano, ze které lze předpokládat, že se pro tuto variantu rozhodlo více respondentů z neúplných rodin.

Graf 9: Špatný start do života v procentech

Na otázku „Je podle Vás rozvod součástí dnešního života?“, odpovědělo 81% kladně, což reálně reflektuje situaci ve společnosti.

Graf 10: Rozvod jako součást dnešního života v procentech

Již dvanáctá otázka, resp. poslední otázka druhé části, která byla pokládána v-ém, bez ohledu na to, z jaké rodiny respondenti pochází, zní takto: „Navrhli byste nefungujícímu vztahu sami rozvod?“. Značné zastoupení měla odpověď Ano - 107. Druhou možnost zvolilo pouhých 31 dotazovaných.

Graf 11: Nefungující vztah v procentech

Dotazníkové ýet ení Ě t etí ást

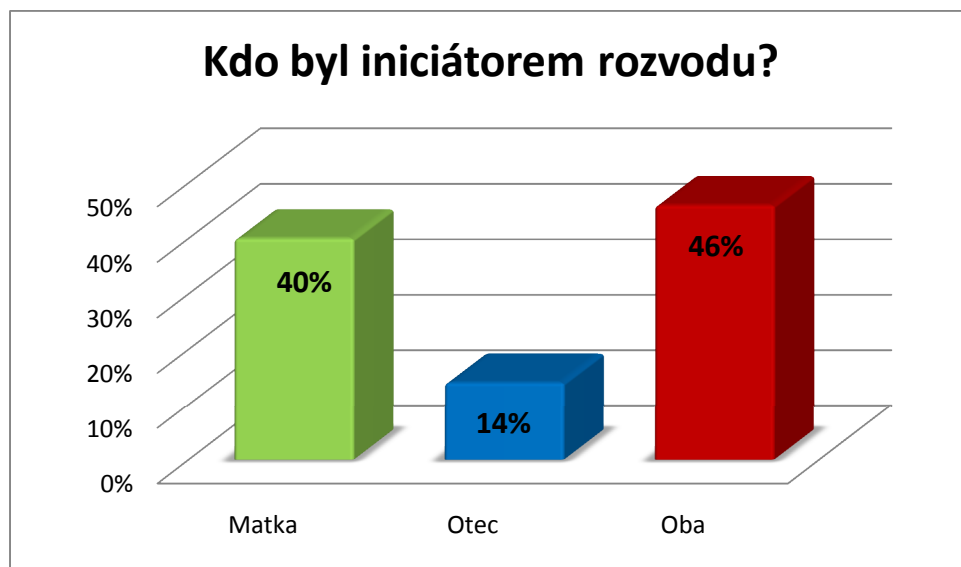
Tato, zároveň poslední část dotazníku je určena pouze pro ty respondenty, jejichž rodiče se rozvedli. Po vyhodnocení dotazníku jsem však zjistila, že na některé otázky spontánně odpovídali i ti, kteří například rozvod sami prožili. Tato část nebyla povinná, proto se jednotlivých otázek zúčastoval rozdílný počet respondentů.

První otázka zní takto: „Kolik Vám bylo let, když se rodiče rozvedli?“. Této otázce se zúčastnilo celkem osm respondentů. Odpovědi byly velmi odlišné, proto vyjmenuji ty nejastjnější. Očekávala jsem, že v každém respondentovi, když se jejich rodiče rozvedli, bude přibližně stejný, ale nestalo se tak.

1. 12 let - **13%**
2. 10 let - **11%**
3. 3 roky a 18 let **ó po 8%**
4. 6,7 a 9 let **ó po 6%**

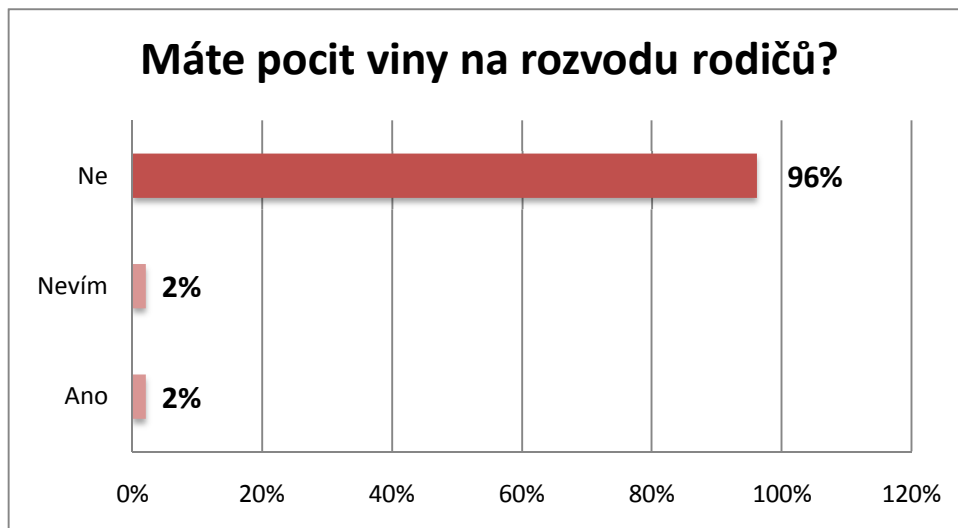
Padesát respondent odpovídalo na otázku „Kdo byl iniciátorem rozvodu?“. 23 dotazovaných zvolilo odpověď Oba. Druhá nejastější odpověď byla Matka, resp. 20 dotazovaných a odpověď Otec byla zastoupena pouze 7 respondenty. Procentuálně znázorněné viz. Graf 12. V tina rodině je z rozvodu mnohem více vyvedena, než si předvodně mysleli a očekávali a to bez ohledu na to, kdo byl iniciátorem.

Graf 12: Kdo byl iniciátorem rozvodu v procentech

Na otázku „Máte pocit viny na rozvodu rodičů?“, odpovědělo padesát dva respondentů. Odpovědi byly jasné a 49 dotazovaných zvolila zápornou odpověď. Můžeme z toho jasně soudit, že se rodiče snaží do svých problémů nezatahovat své děti, což je velmi pozitivní.

Graf 13: Pocit viny na rozvodu rodičů v procentech

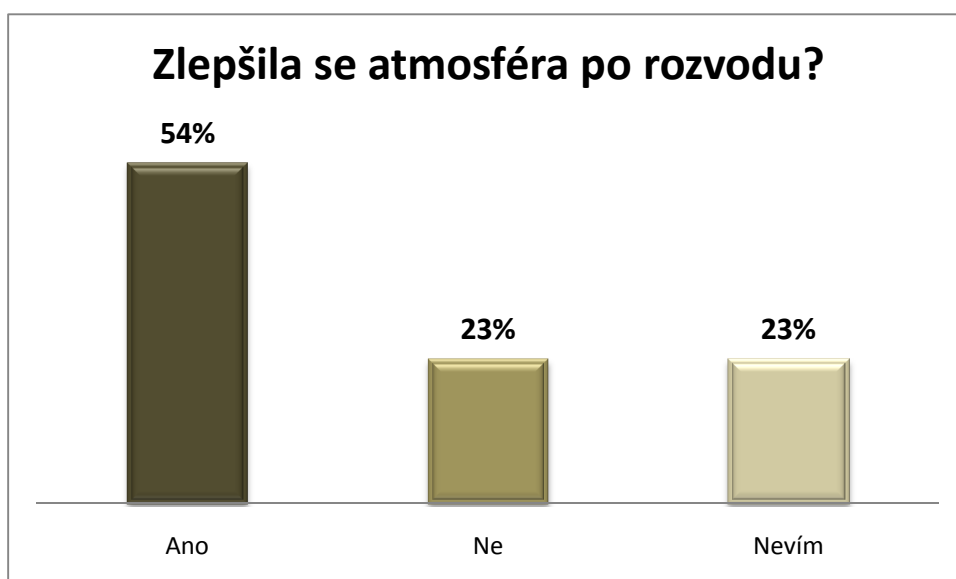
ty icet osm dotazovaných se zú astnilo otázky: „Kdo z rodi ode-el ze spole ného bydlení?“. Je asté, že po rozvodu odchází ze spole né domácnosti otec, to se potvrdilo i v tomto pr zkumu. Odpov Matka byla zastoupena 15 dotazovanými, Otec získal dvakrát tolik, což íní 69%.

Graf 14: Odchod po rozvodu v procentech

Páté otázky z této ásti: „Zlep-ila se atmosféra po rozvodu?“, se zú astnilo ty icet sedm respondent . Nejv t-í zastoupení nese odpov Ano (25), což je 54%. Dal-í dv odpov di mají stejn , tedy po 11 respondentech, což íní 23% u každé z odpov dí.

Graf 15: Atmosféra po rozvodu v procentech

Pokud bychom tento dotazník vypl ovali p ed 50 lety, výsledky by byly jist zcela odli-né, zejména v této otázce - „Považujete za handicap, že jste z rozvedené rodiny?“. V dne-ní tolerantní spole nosti není fládným handicapem pocházet z rozvrácené rodiny. Na otázku odpov d lo padesát dva respondent .

Graf 16: Handicap v procentech

Poslední otázka se zabývala tím, zda by d ti m ly mít mořnost vybrat si, u jakého z rodi z stanou po rozvodu. 95% respondent se shodlo na odpov di „Ano“. Tento výsledek byl o ekávaný. Této otázky se zú astnilo neuv itelných 83 respondent .

Graf 17: Mořnost výb ru v procentech

SHRnutí DOTAZNÍKOVÉHO VÝZKUMU

Tento výzkum je pouhým přehledem názorů mladých lidí. Dotazník nelze brát jako reprezentativní, jelikož pouhých 138 respondentů kladně nezmapuje celou tuto problematiku. Byla jsem překvapená ochotou většiny dotazovaných, vyplnit připravený vytištěný dotazník. Podle mě to bylo ovlivněno i tím, že byli osloveni především mladí lidé, kteří rozvod přímě sami neprožili a nestyděli se odpovídat na jednotlivé otázky.

První a druhá část dotazníku:

Většina respondentů pochází z úplných rodin, pro které není manželství rodičovským vzorem. Při řešení krizových situací v rodině dávají přednost rozhovoru. Nejčastěji slyším od respondentů, podle kterého dochází k rozvratu rodiny je rozdílnost povah, názorů a zájmů, což vychází i v nejnovějších statistikách. V nefungujícím manželství nechce většina dotazovaných setrvat jen kvůli dětem, protože podle nich nemají děti z rozvedených rodin špatný start do života. Rozvod je podle výsledků součástí dnešního života a v nefungujícím vztahu by většina rozvod sama navrhla.

Třetí část dotazníku:

V době rozvodu rodičů bylo v dotazovaných respondentů kolem dvanácti let. Iničiátory rozvodu byli oba rodiče, nebo matka. Dotazovaní nemají pocit viny na rozvodu rodičů a její rozpad za handicap nepovažují. Ze společné domácnosti odešel v dotazovaných otec a po rozvodu se zlepšila celková atmosféra. Děti by měly mít možnost vybrat si, u jakého z rodičů zůstanou po rozvodu.

ZÁV R

Zamýšlela jsem se nad současným fungováním rodiny a z jakého důvodu hovoříme o její krizi.

Důvodem rozvratu rodiny, který nelze ovlivnit, je smrt. Nemoci, nehody, tragické události si nevybírají, najednou se objeví, jsou tu, nelze je ignorovat a člověk se k nim musí postavit čelem. Nadarmo se neříká, že „Něštípí nechodí po horách, ale po lidech“. Rodina ztratí svého člena, stane se neúplnou, aniž by si to kdokoliv z jejích členů přál.

A pak jsou tu důvody, které v konečném důsledku rozvratem také končí. Rozvod může být v jistých situacích jediným východiskem. Například v případě domácího násilí, psychického či fyzického týrání, nevěry, rozdílnosti povah, názorů a zájmů, chudoby a návykových látek.

Menší stabilita manželského života by nás neměla vést k mylné diagnóze. Pro většinu dospělých lidí je přirozeným ideálem život v páru. Současní mladí lidé daného věku okolo dvaceti let nemají většinou zájem uzavírat pevné rodinné svazky, nebo v tomto směru nejsou vyzrálí a připraveni na celoživotní soužití s jedním partnerem. Současný způsob života ve společnosti na nás v tomto věku klade jiné nároky, kterým se přizpůsobují. Je to vzdělání, kariérový růst, cestování a větší možnosti poznávání v celosvětovém měřítku. Tím mají větší možnosti porovnávání různých kvalit života v různých podmínkách (nejenom u nás), a mohou si tak vybírat, jak uspořádají své společné život s partnerem do budoucna.

Kredit instituce manželství je v naší společnosti stále vysoký. I nadále má většina naší populace pozitivní postoj k úloze manželství a rodiny.

Myslím si, že přirozený vývoj rodiny a rodinných vztahů si vždy najde svou správnou cestu. Rodina zde byla, je a také bude.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Literární zdroje:

1. COLOROSOVÁ, B. *Krizové situace v rodině*. 1. vyd. Praha: Euromedia Group, k. s. o. Ikar, 2008. 240 s. ISBN 978-80-249-1027-7.
2. JANDOUREK, J. *Sociologický slovník*. 1.vyd. Praha: Nakladatelství Portál, s.r.o. 2001.285 s. ISBN 80-7178-535-0.
3. KALINA, K. *Jak žít s psychózou*. 1.vyd. Praha: Nakl. Portál, 2001. 247s. ISBN 80-7178-563-6.
4. KRAUS, B. *Základy sociální pedagogiky*.1. vyd. Praha: Portál, 2008. 216 s. ISBN 97868067367638363.
5. MOFIŇÝ, I. *Moderní rodina (mýty a skutečnosti)*. 1.vyd. Brno: Nakladatelství Blok. 1990. 184s. ISBN 80-7029-018-8.
6. MOFIŇÝ, I. *Rodina a společnost*. 2.vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2008. 323 s. ISBN 978-80-86429-87-8.
7. VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 3.vyd. Praha: Nakladatelství Portál. 2004. 872 s. ISBN 80-7178-802-3.

časopisné zdroje:

1. *Code004* [online]. 2010. [cit. 5. dubna 2010]. Dostupné na WWW: <<http://www.004.cz/view.php?cislocclanku=2005071516-h--homosexualita-laska-a-hormony>>.ISSN 1214-4452.
2. Demografický informační portál [online]. *Společnost* 2009. Vydavatel: Demografické informační centrum [cit. 2. listopadu 2009] Dostupný z WWW: <http://www.demografie.info/?cz_snatecnostobecne=>.ISSN 1801-2914.
3. FETTER, R. Manželství a právo - občanský rozvod. *České noviny* [online]. 2007, .14 [cit. 11. ledna 2010]. Dostupný z WWW: <http://www.ceskenoviny.cz/prilohy/paragrafy/index_view.php?id=239435> ISSN 1213-5003.
4. CHALOUPKOVÁ, J. *Společnost* [online] Socioweb. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., [cit. 2. listopadu 2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=245&lst=119>>. ISSN 1214-1720.
5. KRAMULOVÁ, D. Budeme se rozvádět. *Deník a my* [online] 2008, . 3. [cit. 4. prosince 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.portal.cz/scripts/detail.php?id=25385>>. ISSN 0023-1879.

6. MERTIN, V. Rady psychologa - Chudoba. *Na-e rodina* [online] 2002, .35. Nakladatelství Fortuna. [cit. 9. prosince.2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.rodinaonline.cz/archiv/2002/35/obsah35.htm>>. ISSN 0323-2743.
7. *Noviny práce a sociální politika* [online]. MPSV. . 11. Praha: vydává MPSV ve vydavatelství Press Publishing Group, s. r. o., 2007. [cit. 11. března 2010]. Dostupný na WWW: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/4837/PSP_11_07_sm.pdf>. ISSN 0049-0962.
8. *Sociální práce*. . 2. Vydává Asociace vzdělavatelů v sociální práci. 2006. ISSN 1213-6204.
9. *Sociální práce*. . 1. Vydává Asociace vzdělavatelů v sociální práci. 2010. ISSN 1213-6204.

Elektronické zdroje:

1. Český statistický úřad [online]. 2009, poslední revize 11.9.2009. [cit. 27. listopadu 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/coby091109.doc>>.
2. Fokus Ústí nad Labem, o. s. *Duševní onemocnění*. [online] 2008-2009 Copyright (C). [cit. 20. prosince .2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.fokusul.cz/dusevni-onemocneni/rodina-a-schizofrenie/>>.
3. JAROŠOVÁ, M. *Smrt, umírání a hospic*. [online]. Středo-kolská odborná společnost [cit. 22. prosince.2009]. Dostupné na WWW:<<http://www.hospic.webpark.cz/smrt.htm>>.
4. MINAŘÍK, J. *Rozdělení drog* [online]. Copyright ©2003-2004: Občanské sdružení SANANIM. [cit. 10. ledna 2010]. Dostupné na WWW: <<http://www.odrogach.cz/index.php?p=&sess=&disp=texty&offset=115&list=115&shw=100001>>.
5. MLČOCH, Z. *Rozvod manželství a děti v sobě na dětskou psychiku*. [online]. 2008 [cit. 6. dubna 2010]. Dostupný na WWW: <http://www.zbynekmlcoch.cz/info/rodice_a_deti/rozvod_manzelstvi_a_deti_pu_sobeni_na_detskou_psychiku.html>.
6. PETERKOVÁ, M. *Neuveritelná psychowebové práva* [online] 2008 Věchna práva vyhrazena. [cit. 27. prosince 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.nevera.psychoweb.cz/>>.
7. ROUBALOVÁ, A., POŘÁDOVSKÝ, O. *Drogy v rodině: kde se vzaly a co s tím?* [online]. 2007 [cit. 11. ledna 2010]. Dostupné na WWW: <<http://www.rodina.cz/clanek5981.htm>>.
8. Veřejný ochránce práv a ombudsman. *Domácí násilí* [online] 2009 [cit. 6. prosince 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.ochrance.cz/dokumenty/dokument.php?back=/pomoc/index.php&doc=1294>>.

SEZNAM ZKRATEK

Apod. ó a podobn

Atd. ó a tak dále

. ó íslo

Nap . ó nap íklad

Tab. - tabulka

Tj. ó to je

Tzv. ó tak zvaná

Viz. ó vizuáln

SEZNAM P ÍLOH

- I. Dotazník
- II. Tab. 2 Ukazatele rozvodovosti, 1991-2008
- III. Tab. 3: Podíl rozvod vy—ího po adí podle vzd lání (v %), 1991-2008
- IV. Tab. 4 Obyvatelstvo (absolutn , relativn , meziro ní zm ny)

Příloha I.

1. Pohlaví:

- žena
- Muž

2. Věk:

- 18-24
- 25 a více

3. Stav:

- Svobodný/á
- ženatý/vdaná
- Rozvedený/á

4. Ukončené vzdělání:

- Základní -kola
- Odborné učiliště
- Střední -kola
- Vyšší odborná -kola
- Vysoká -kola

5. Pocházím z:

- Úplné rodiny
- Rozvedené rodiny
- Rodiny pouze s jedním rodičem

6. Je pro Vás manželství rodičovským vzorem?

- Ano
- Ne

7. Jaký je Váš názor na řešení krizových situací v rodině?

- Pomoc rodiny a přátel
- Přejít a nechat
- Rozhovor
- Rozvod

8. Z jakého důvodu podle Vás nejčastěji dochází k rozvratu rodiny?
- Duševní nemoci
 - Chudoba
 - Návykové látky
 - Nevděčnost
 - Rozdílnost povah, názorů a zájmů
 - Smrt
 - Zlé nakládání (domácí násilí)
9. Myslíte si, že v nefungujícím manželství je lepší setrvávat kvůli dítěti?
- Ano
 - Ne
 - Nevím
10. Myslíte si, že děti z rozvedeného manželství mají špatný start do života ve srovnání s jejich budoucím rodinným životem?
- Ano
 - Ne
 - Nevím
11. Je podle Vás rozvod součástí dnešního života?
- Ano
 - Ne
12. Navrhli byste nefungujícímu vztahu sami rozvod?
- Ano
 - Ne

**TUTO ČÁST VYPLNÍ UJÍ POUZE RESPONDENTI Z ROZVEDENÝCH
RODIN**

13. Kolik Vám bylo let, když se rodiče rozvedli?
- 0-5
 - 5-10
 - 10-15
 - 15-20
14. Kdo byl iniciátorem rozvodu?
- Matka
 - Otec
 - Oba

15. Máte pocit viny na rozvodu rodičů ?

- Ano
- Ne
- Nevím

16. Kdo z rodičů po rozvodu odešel ze společného bydlení?

- Matka
- Otec

17. Zlepšila se atmosféra po rozvodu?

- Ano
- Ne
- Nevím

18. Považujete za handicap, že jste z rozvedené rodiny?

- Ano
- Ne

19. Myslíte si, že by dříve měli mít možnost vybrat si, u jakého z rodičů zůstanou po rozvodu?

- Ano
- Ne

Příloha II.

Tab. 2: Ukazatele rozvodovosti, 1991-2008³⁷

Ukazatel	1991	2001	2004	2005	2006	2007	2008
Počet rozvodů	29 366	31 586	33 060	31 288	31 415	31 129	31 300
z toho na návrh ženy	18 976	21 231	22 110	20 772	20 946	20 543	20 348
Úhrnná rozvodovost (%)	34,8	44,7	49,3	47,3	48,7	48,7	49,6
Průměrná délka trvání manželství (roky)	10,1	11,3	11,9	12,2	12,0	12,3	12,3

³⁷ Český statistický úřad. ŠÚhrnná rozvodovost. [online]. Praha: Český statistický úřad [cit. 6. dubna 2010].

Dostupná na: < [http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/t/1D00355EB8/\\$File/400709a3.pdf](http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/t/1D00355EB8/$File/400709a3.pdf)>.

P íloha III.

Tab. 3: Podíl rozvod vyvíího po adí podle vzd íání (v %), 1991-2008³⁸

	1991	2001	2004	2005	2006	2007	2008
Vzd íání	21,9	24,9	25,3	24,1	25,2	24,1	24,8
muže:							
základní							
St ední bez	17,4	19,2	19,1	19,8	19,7	19,6	18,8
maturity							
st ední s	17,2	18,5	18,6	19,1	19,1	18,4	17,5
maturitou							
vysokozkolské	16,0	17,3	19,0	19,3	19,3	18,8	19,0
Vzd íání	26,7	28,3	28,2	27,6	28,1	28,1	29,4
ženy:							
základní							
st ední bez	17,3	18,7	19,4	20,0	19,9	20,1	19,5
maturity							
st ední s	15,3	15,6	16,7	16,5	16,5	16,3V	15,7
maturitou							
vysokozkolské	13,4	13,3	13,1	13,9	14,2	14,5	14,1

³⁸ *eský statistický ú ad*. ŠÚhrnná rozvodovostö. [online]. Praha: eský statistický ú ad [cit. 6. dubna 2010].

Dostupná na: < [http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/t/1D00355EB8/\\$File/400709a3.pdf](http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/t/1D00355EB8/$File/400709a3.pdf)>.

P íloha IV.

Tab. 4 Obyvatelstvo (absolutn , relativn , meziro ní zm ny)³⁹

Ukazatel	Po et absolutn (rok)			Po et na 1 000 obyvatel	
	2008	2009 ^{p)}	rozdí 2009 ^{p)} - 2008	2008	2009 ^{p)}
S atky	52 457	47 862	-4 595	5,0	4,6
Rozvody	31 300	29 133	-2 167	3,0	2,8
živ narození	119 570	118 348	-1 222	11,5	11,3
z toho mimo manželství ⁾	43 457	45 954	2 497	36,3	38,8
Zem elí	104 948	107 421	2 473	10,1	10,2
z toho do 1 roku ^{**)}	338	341	3	2,8	2,9
Potraty celkem	41 446	40 528	-918	4,0	3,9
um lá p eruzení t hotenství	25 760	24 636	-1 124	2,5	2,3
P ist hovalí	77 817	39 973	-37 844	7,5	3,8
Vyst hovalí	6 027	11 629	5 602	0,6	1,1
P írozený p ír stek	14 622	10 927	-3 695	1,4	1,0
P ír stek st hováním	71 790	28 344	-43 446	6,9	2,7
Celkový p ír stek	86 412	39 271	-47 141	8,3	3,7
Po et obyvatel k 31.12.	10 467 542	10 506 813	39 271	x	x
St ední stav obyvatelstva	10 429 692	10 491 492	61 800	x	x

Poznámky:

^{p)} p edb Oné údaje

⁾ relativní údaj udává podíl živ narozených d tí mimo manželství (v %)

^{**)} relativní údaj je na 1 000 živ narozených

³⁹ Český statistický ú ad. ŠRychlé informace. [online]. Praha: Český statistický ú ad [cit. 6. dubna 2010]. Dostupná na: < <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/coby03151010.xls>>.

ABSTRAKT

STRNADOVÁ, S. *Rozvrat rodiny jako sociální problém: bakalářská práce.* České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s., 2010. 58 s.
Vedoucí bakalářské práce: prof. PhDr. Pecka Emanuel, CSc.

Klíčová slova: rodina, důvody rozpadu, rozdílnost povah, názor a zájem, zlé nakládání (domácí násilí), chudoba, nevrátné nemoci, návykové látky, smrt, rozvod.

Práce se zabývá rodinou, definicí tohoto pojmu, typy rodin, funkcemi rodiny, povahou změn rodiny a založením rodiny. Analyzuje nejčastější důvody, které vedou k rozpadu rodiny - rozdílnost povah, názor a zájem, zlé nakládání (domácí násilí), chudoba, nevrátné nemoci, návykové látky a smrt. Práce se dále zabývá rozvodem jako takovým, který je v současnosti velmi diskutovaná problematika.

Hlavní náplní praktické části je dotazníkové šetření, pomocí kterého je prozkoumán názor především mladé veřejnosti na jednotlivé otázky, zabývající se problematikou rodiny. Vypracovaný dotazník má tři části. První část zjišťuje obecné údaje o respondentech. Druhou část vyplňují všichni respondenti. Třetí část dotazníku vyplňují respondenti, jejichž rodiče se rozvedli. Výsledky dotazníkového šetření jsou zpracovány do grafů pro lepší názornost a analyzovány z různých úhlů pohledu.

ABSTRACT

STRNADOVÁ, S. *Disruption of the Family As a Social Problem: a Thesis.*

eské Bud jovice: The College of European and Regional Studies, o.p.s., 2010. 58 p.
Supervisor: prof. PhDr. Pecka Emanuel, CSc.

Keywords: family, the reasons for the collapse, the diversity of characters, ideas and interests, maltreatment (domestic violence), poverty, infidelity, mental illness, addictive substances, death, divorce.

Work deals with the family, the definition of the family concept, types, family function, nature of the changes in family and start of a new family. This thesis analyzes the most common reasons that lead to the disintegration of the family - different characters, ideas and interests, maltreatment (domestic violence), poverty, infidelity, mental illness, addictive substances and death. The thesis deals with divorce as such, which is currently highly debated issue.

The main concern is on the practical part of the questionnaire, which explores primarily young public opinions on various issues dealing with family. The questionnaire has three parts. The first part identifies the general information about respondents. All respondents fill in the second part. The third part is only for those, whose parents are divorced. The results of the questionnaire are summarized in the chart for your convenience and analyzed from various points of view.